

15η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2014-2022

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Καλαμάτα, 30 ΜΑΪΟΥ 2024

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΠ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

15^{ΗΣ} ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2022

Καλαμάτα, 30 ΜΑΪΟΥ 2024

Τόπος Διεξαγωγής: Ξενοδοχείο Elite City Resort (Ναυαρίνου 237, τ.κ. 241 00 Καλαμάτα).

09:00-09:30: ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ – ΕΓΓΡΑΦΗ

9:30-10:30: ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ – ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

- ✓ Χαιρετισμοί από την Πολιτική Ηγεσία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ)
- ✓ Χαιρετισμός από Εκπρόσωπο του Υπουργείου Ανάπτυξης & Επενδύσεων
- ✓ Χαιρετισμός / εισήγηση από Εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης/DG AGRI)

10:30-11:00: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

- ✓ Διαπίστωση απαρτίας μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης (Επ.Πα.) του ΠΑΑ
- ✓ Εισήγηση από τον κ. Δ. Παπαγιαννίδη, Πρόεδρο της Επ.Πα. του ΠΑΑ, Γενικό Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων & Υποδομών για το ΠΑΑ 2014-2022
- ✓ Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης της 15^{ης} Συνεδρίασης της Επ.Πα. του ΠΑΑ
- ✓ Έγκριση των Πρακτικών της 14ης Συνεδρίασης της Επ.Πα. του ΠΑΑ

11:00-11:30: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΑ

- ✓ Πορεία Υλοποίησης ΠΑΑ 2014-2022
- ✓ Χρονοπρογραμματισμός προσκλήσεων και πρόοδος πληρωμών ΠΑΑ

11:30 -12:30 ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

- ✓ Παρουσίαση Εκπροσώπου Εθνικής Αρχής Διαφάνειας/ AFCOS
- ✓ Άλλα θέματα

**12:30 - 12:40: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ– ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 15ΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΕΠ.ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΑΑ 2014-2022
&**

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΕΝΑΡΞΗ

Εισήγηση από τον Πρόεδρο της Επ.Πα. του ΠΑΑ 2014-2022, Γενικό Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων & Υποδομών κ. Δημ.Οδ. Παπαγιαννίδη

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αρχίζει σήμερα η 15η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2022.

Κύριε Υπουργέ, κυρία Βουλευτή Νομού Κορινθίας, Μαριλένα Σούκουρη, κύριοι Περιφερειάρχες: ο κύριος Δημήτρης Πτωχός της Περιφέρειας Πελοποννήσου που μας φιλοξενεί και ο Περιφερειάρχης Ηπείρου όπου ήταν η προηγούμενη Περιφέρεια που είχε πραγματοποιηθεί η Επιτροπή Παρακολούθησης, τα Γιάννενα, κύριε Αλέξανδρε Καχριμάνη.

Αγαπητέ Δήμαρχε Καλαμάτας κύριε Θανάση Βασιλόπουλε. Παρευρίσκονται μαζί μας οι Αντιπεριφερειάρχες Μεσσηνίας ο κύριος Στάθης Αναστασόπουλος, ο Θεματικός Περιφερειάρχης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνοτροφίας, κύριος Σπυρίδων Ζαχαριάς, ο Δήμαρχος Ανωγείων ο κύριος Σωκράτης Κεφαλογιάννης, ο δήμαρχος Νεμέας, ο Αντιδήμαρχος Νεμέας κύριος Καρκώνης Αθανάσιος, οι προσκεκλημένοι μας καθώς και στελέχη των Υπουργείων. Αγαπητά στελέχη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή: παρευρίσκονται ο κύριος Νίκος Καλίνης, ο κύριος Γιώργος Γκίνης. Δυστυχώς πραγματοποιείται ταυτόχρονα και η Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΑΑ της Κύπρου οπότε κάποια στελέχη από τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (DG Agri) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) βρίσκονται εκεί.

Θα ξεκινήσουμε με τη δική μου εισήγηση για την πολύ καλή πορεία του Προγράμματος στη συνέχεια θα ακολουθήσουν οι χαιρετισμοί, μετά τους οποίους θα κάνουμε ένα μικρό διάλειμμα και θα προχωρήσουμε στις 11 π.μ. με την έγκριση της ημερήσιας διάταξης, την υλοποίηση, τα ειδικά θέματα, τη συζήτηση, τις παρεμβάσεις μελών της Ε.Π. και βέβαια ευχής έργων είναι αργότερα να γίνουν ερωταπαντήσεις από όλους τους φορείς και στο τέλος θα πραγματοποιηθεί η έγκριση των συμπερασμάτων.

Σήμερα, επίσης σας καλωσορίζουμε και στην 3η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023-2027. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι μια περιφέρεια που συνδυάζει σημαντικές παραγωγικές και αναπτυξιακές δραστηριότητες. Διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που μπορούν να τη θέσουν στο επίκεντρο του νέου παραγωγικού μοντέλου που προωθούμε, βάσει των νέων πολιτικών για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα και ευφορία των αγροτικών μας περιοχών.

Οι δύο Επιτροπές σήμερα είναι ιδιαίτερα σημαντικές, γιατί πραγματοποιούνται μεταξύ δύο προγραμματικών περιόδων, της περιόδου 2014-2022 που ολοκληρώνεται όπως γνωρίζετε στις 31/12/2025 και της νέας περιόδου του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023-2027 που έχει ξεκινήσει με βάσει το στρατηγικό μας σχέδιο που εγκρίθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2022. Γι' αυτό το λόγο, η σημερινή μας συνάντηση, με την άδεια

σας, θα περιλαμβάνει δύο συνεδριάσεις Επιτροπών, με τη συνεδρίαση για το ΣΣ ΚΑΠ μετά το μεσημέρι, στην απογευματινή μας συνέδρια.

Είναι σε μια συνθήκη ιδιαίτερα δύσκολη για τον αγροδιατροφικό τομέα η σημερινή ημερομηνία, δεδομένου των μεγάλων προκλήσεων που θέτει αφενός η εφαρμογή της νέας ΚΑΠ και αφετέρου οι δυσμενείς επιπτώσεις που διαμορφώνουν μια σειρά από εξωγενείς παράγοντες όπως οι γεωπολιτικές εξελίξεις, ο πόλεμος στην Ουκρανία που δεν λείπει να λήξει, αλλά και η νέα ανάφλεξη στη Μέση Ανατολή με τις επιπτώσεις στο εμπόριο, ιδίως στην ναυσιπλοΐα και στον πληθωρισμό, σε συνδυασμό με τις εκτεταμένες καταστροφικές συνέπειες της κλιματικής κρίσης που τόσο έντονα βίωσαν με τις θεομηνίες της περσινής χρονιάς παραγωγικές περιοχές της χώρας μας όπως η Θεσσαλία, η Φθιώτιδα, ο Έβρος και η Ρόδος με τις πυρκαγιές, αλλά και άλλα μέρη σε μικρότερη κλίμακα.

Στο πλαίσιο των σημερινών συνεδριάσεων θα έχουμε τη δυνατότητα να κάνουμε μια επισκόπηση της μέχρι σήμερα προόδου του ΠΑΑ και του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ και να αναφερθούμε στις βασικές προτεραιότητες που θέτουμε από εδώ και στο εξής, δεδομένου ότι έχουμε ιδιαίτερα απαιτητικούς στόχους σε επίπεδο προγραμματισμού νέων Προσκήσεων και πληρωμών εν όψει ολοκλήρωσης προγραμματικής περιόδου 2014-2022 αλλά και της εκπλήρωσης του κανόνα N+2 της νέας Προγραμματικής Περιόδου ώστε να αποφευχθεί σε κάθε περίπτωση ο κίνδυνος απώλειας πόρων. Όπως ξέρετε το ΕΣΠΑ έχει N+3 για κάποιο άλλο λόγο η Γεωργία, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης έχει κανόνα αποδέσμευσης τα N+2 χρόνια. Στο σημείο αυτό και πριν δώσουμε το λόγο για ένα σύντομο χαιρετισμό, θα ήθελα να ευχαριστήσω δημόσια τους εκπροσώπους της DG Agri τον Νίκο Καλλίνη και τον Γιώργο Γκίνη που μας τιμούν σήμερα με την παρουσία τους, αλλά και τον Philip Bush, τον Marius Lazdinis και την Αλκμήνη Κατσάδα που συμμετέχουν διαδικτυακά, για την πολύτιμη υποστήριξη, συνεισφορά και συνεχή βοήθεια στις προσπάθειές μας, για τη συμβολή τους στην ιδιαίτερα επιτυχημένη υλοποίηση του τρέχοντος Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης με τις στοχευμένες παρεμβάσεις τους για την επιτάχυνση του Προγράμματος και τη διασφάλιση της απορρόφησης των πόρων του. Αλλά και την σταθερή υποστήριξη και συμβολή τους στην πραγματική δύσκολη και απαιτητική έναρξη εφαρμογής της νέας ΚΑΠ μέσα από τη σωστή, έγκυρη ενημέρωση και καθοδήγηση που μας παρέχουν.

Ιδιαίτερη δε μνεία πρέπει να κάνουμε στη συμβολή τους στο πλαίσιο της διαβούλευσης και έγκρισης της τροποποίησης του ΣΣ ΚΑΠ καθώς και τη διαδικασία που είναι ήδη σε εξέλιξη για τη δεύτερη τροποποίηση. Θα αναφερθούμε αναλυτικά στη συνέχεια σε όσα άλλα καταφέραμε μαζί, αλλά πρώτα να περάσουμε στους χαιρετισμούς και θα ξεκινήσουμε ανάποδα. Θα δώσουμε το λόγο στον κύριο Περιφερειάρχη και τελευταίως θα είναι ο κύριος Υπουργός που θα είναι και η επίσημη έναρξη.

Περιφερειάρχης Πελοποννήσου - κύριος Δημήτρης Πτωχός-

Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι καλημέρα σε όλους, κύριε Πρόεδρε, κύριε Υπουργέ, κύριε Περιφερειάρχη, κύριοι εκπρόσωποι όλοι αξιότιμοι καλεσμένοι. Με μεγάλη χαρά θα ήθελα να σας καλωσορίσω και εγώ στην Καλαμάτα για τη συνεδρίαση της 15ης Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης καθώς και της 3ης Επιτροπής Παρακολούθησης του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Θα μου επιτρέψετε πριν αρχίσω το χαιρετισμό μου, να ευχηθώ καλή επιτυχία σε όλες τις νέες και τους νέους που αρχίζουν σήμερα τις πανελλήνιες εξετάσεις. Νομίζω ότι είναι σημαντικό για όλους μας, όσους είναι γονείς, όσους έχουν και μοιράζονται την ίδια αγωνία. Εύχομαι, λοιπόν, καλή επιτυχία σε όλους και να πάνε όλα όπως πρέπει. Η σημερινή μας συνάντηση αποτελεί πραγματικά ένα πολύ σημαντικό, κομβικό θα έλεγα σημείο για την αξιολόγηση και το συντονισμό των δράσεων μας στον τομέα της Αγροτικής Ανάπτυξης και της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε είναι πραγματικά μεγάλες, αλλά και οι ευκαιρίες για την αναβάθμιση της αγροτικής οικονομίας και την προστασία του περιβάλλοντος είναι ακόμα μεγαλύτερες. Η προτεραιότητα στη γεωργία και την κτηνοτροφία είναι μονόδρομος. Είναι μονόδρομος για τη διατροφική μας ασφάλεια, αλλά και για την ευημερία μας.

Ο αγροτικός τομέας στην ελληνική περιφέρεια ανέκαθεν αποτελούσε παράγοντα ανάπτυξης και απασχόλησης. Μέχρι σήμερα, παρότι ίσως σε κάποιους τομείς υστερούμε ποσοτικά, διατηρούμε μια πολύ καλή θέση στο παγκόσμιο στερέωμα, χάρη στην εξαιρετική μας ποιότητα. Ο Ελληνικός πρωτογενής τομέας είναι πραγματικά ευλογημένος, συνδεδεμένος με οικογενειακούς δεσμούς και βιώματα για όλους τους Έλληνες.

Τα προϊόντα μας έχουν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά για να μπορούν να είναι ανταγωνιστικά σε όλη την αγορά. Οι Έλληνες αγρότες «πονάνε» πολύ την παρουσία τους, το χωράφι τους, τον τρόπο με τον οποίο δραστηριοποιούνται. Και πρέπει να τους βοηθήσουμε με την ολοκλήρωση όλων των απαραίτητων έργων, ώστε να πηγαίνουν σε αυτά με ασφάλεια, να μπορέσουν να ποτίζουν επαρκώς, να γνωρίζουν ότι είμαστε δίπλα τους και ενδεχομένους σε κάθε καταστροφή.

Επίσης, παράλληλα, οφείλουμε να τους καταρτίσουμε, να τους ενημερώνουμε, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα στις προκλήσεις της εποχής που διανύουμε. Με τη μεγάλη εικόνα να είναι γεμάτη προκλήσεις, αλλά και ευκαιρίες ο πρωτογενής τομέας και η επισιτιστική ασφάλεια βρίσκονται πολύ ψηλά στην ατζέντα των προτεραιοτήτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ξέρετε καλύτερα από εμένα πως σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ., μόνο από το 2009 έως το 2020, η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση στην Περιφέρειά μας μειώθηκε κατά 24% περίπου. Κι αυτό είναι κάτι πολύ ανησυχητικό. Οι οικογένειες δεν πρέπει να αφήσουν τα χωράφια και οι νέοι πρέπει να βρουν, πρέπει να αρχίσουν να βρίσκουν το επάγγελμα του αγρότη και πάλι ελκυστικό. Είναι προφανές, λοιπόν, ότι πρέπει να αντιστρέψουμε την εικόνα.

Πρέπει να κινηθούμε. Πρέπει να κινηθούμε γρήγορα και πολύ αποφασιστικά. Η συνεργασία όλων μας είναι καθοριστική για την επιτυχή υλοποίηση των στόχων μας. Μέσα από την ανταλλαγή εμπειριών, ιδεών και βέλτιστων πρακτικών μπορούμε να εξασφαλίσουμε την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων και να προσαρμόσουμε στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Θα ήθελα να σταθώ σε τέσσερα σημεία, τα οποία θα τα πω επιγραμματικά. Άλλωστε, όλοι εσάς έχετε πολύ μεγαλύτερη εμπειρία από εμένα για να τα εξειδικεύσουμε, όπως και ο συνάδελφος, ο κύριος Καχριμάνης, θα πει πολύ περισσότερες λεπτομέρειες σαν Πρόεδρος και της αντίστοιχης Επιτροπής της ΕΝΠΕ.

Νομίζω ότι η πρώτη προτεραιότητα τουλάχιστον για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, αν όχι για όλη την Ελλάδα, είναι η ορθολογική διαχείριση του νερού. Τόσο σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, όσο και στο σύνολο της Περιφέρειας. Και αυτό νομίζω ότι έχει δύο άκρες που αξίζει να τις πιάσουμε. Το ένα είναι σαφώς τι είδους επενδύσεις μπορεί να κάνει το κεντρικό Κράτος η περιφέρεια και η Δήμοι, αλλά σαφώς και το πώς μπορούμε να εκπαιδεύσουμε τους αγρότες ώστε να υπάρχει καλύτερη και ορθολογικότερη χρήση του.

Το δεύτερο είναι το ενεργειακό κόστος, που πραγματικά είναι πολύ μεγάλο και είμαι απολύτως βέβαιος ότι υπάρχουν λύσεις και προσπάθειες για να μπορέσουμε και σε αυτό να συμβάλλουμε. Μέσω ενεργειακών κοινοτήτων, μέσω εκσυγχρονισμού μηχανημάτων, μέσω τρόπου που μπορεί να μειώσει το ενεργειακό κόστος.

Το τρίτο θέμα που απασχολεί πάρα πολλούς αγρότες με τους οποίους ερχόμαστε σε επαφή είναι όλοι οι εργάτες γης. Δεν λέω κάτι καινούργιο, λέω κάτι που μας απασχολεί όλους, αλλά σύντομα πρέπει να βρεθεί μια λύση και προς αυτή την κατεύθυνση.

Και το τελευταίο στο οποίο θα ήθελα να σταθώ είναι ότι όλα μας τα Προγράμματα, όπως τα Προγράμματα Ενίσχυσης, τα LEADER που «τρέχουν» και θα βγούνε και νέα Προγράμματα θα πρέπει να είναι τόσο καλά στοχευμένα ώστε πραγματικά να υπάρχει ανταπόκριση από όλους τους επαγγελματίες, ώστε να μπορέσουν να επενδύσουν και να δώσουν πάλι μεγαλύτερη πνοή σε αυτόν τον τόσο σημαντικό τομέα.

Το τελευταίο σημείο στο οποίο θα ήθελα να σταθώ είναι ότι πιστεύω ακράδαντα πως η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και της γεωργίας και της κτηνοτροφίας είναι ενδεχομένως ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για να αντιμετωπίσουμε το δημογραφικό πρόβλημα το οποίο, για την Περιφέρεια Πελοποννήσου τουλάχιστον, κατά την εκτίμησή μου είναι το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε.

Είμαστε μια Περιφέρεια στην οποία ο πληθυσμός μειώνεται. Είμαστε μια Περιφέρεια στην οποία ο πληθυσμός μεγαλώνει ηλικιακά, οπότε πρέπει να βρούμε τρόπους να κρατήσουμε ανθρώπους στις παραγωγικές ηλικίες στις Περιφέρειές μας, στις Περιφερειακές Ενότητες.

Συνεπώς, το να μπορέσει ο πρωτογενής τομέας να γίνει τόσο ελκυστικός όσο είναι και άλλοι παραγωγικοί τομείς, νομίζω ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό. Ας εκμεταλλευτούμε λοιπόν αυτή την ευκαιρία, για να ενισχύσουμε τη συνεργασία μας

και να προωθήσουμε τις κοινές μας προσπάθειες για την ανάπτυξη της αγροτικής μας κοινότητας. Είμαι βέβαιος ότι η συζήτηση που θα γίνει σήμερα και αύριο θα είναι πολύ εποικοδομητική και θα αποφέρει πάρα πολύ σημαντικά χρήσιμα αποτελέσματα.

Σας ευχαριστώ θερμά για την παρουσία σας εδώ. Εύχομαι καλή συνεργασία και καλή επιτυχία στις εργασίες της Επιτροπής. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να δώσω το λόγο στο Δήμαρχο της πόλης που μας φιλοξενεί, της όμορφης Καλαμάτας.

Δήμαρχος Καλαμάτας - κύριος Θανάσης Βασιλόπουλος

Σας ευχαριστώ πολύ, Πρόεδρε.

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, σας καλωσορίζω κι εγώ στην Καλαμάτα. Μια πόλη που διαρκώς αναπτύσσεται, μια πόλη που τολμά, μια πόλη που ατενίζει το μέλλον με αισιοδοξία. Μια πόλη που ανήκει στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια των 100 Έξυπνων και Κλιματικά Ουδέτερων Πόλεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2030 και που πρόσφατα, πριν από ενάμιση μήνα, στις Βρυξέλες, έλαβε και την επίσημη διαβεβαίωση, ότι με το κλιματικό της συμβόλαιο, εφόσον υλοποιηθεί, μπορεί να πετύχει την κλιματική ουδετερότητα. Σας εύχομαι καλές εργασίες και να εξαχθούν γόνιμα συμπεράσματα από τις Επιτροπές σας, κάτι που αναμφισβήτητα θα είναι προς όφελος όλων μας.

Οι προκλήσεις αλλά και οι προοπτικές του πρωτογενούς τομέα είναι πολλές και σύνθετες και η αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων των Σχεδίων και κυρίως των χρηματοδοτήσεων για την υλοποίηση των αναπτυξιακών πολιτικών αποτελεί κομβικό σημείο, ιδιαίτερα για την Περιφέρεια της πατρίδας μας, όπως είπε και ο Περιφερειάρχης. Προφανώς, περισσότερο ειδικοί από εμάς, που άλλωστε έχουν χειριστεί το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της προηγούμενης Διαχειριστικής Περιόδου, θα έχουν πολλά και ενδιαφέροντα να μας αναφέρουν.

Κυρίως, κι αυτό έχει μεγάλη αξία, αξίζει να προσεγγίσουμε με ενδιαφέρον όλες εκείνες τις επισημάνσεις και διαπιστώσεις εκτιμώ από την υλοποίηση Προγραμμάτων της προηγούμενης περιόδου, καθώς μπροστά μας έχουμε το σχεδιασμό για τα έργα και παρεμβάσεις, για τις παρεμβάσεις και τους άξονες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027. Μια ΚΑΠ που όλοι αναγνωρίζουμε ότι θα διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στις όποιες εξελίξεις έχουμε στον πρωτογενή τομέα και την εν γένει παραγωγή. Οι συνθήκες που έχουμε να αντιμετωπίσουμε διαρκώς αλλάζουν, διαμορφώνοντας ένα νέο πλαίσιο όπου η σταθερότητα είναι το ζητούμενο, δεδομένων των αναταράξεων σε μια σειρά από τομείς που όλοι πλέον βιώνουμε: πόλεμοι, ενεργειακή και κλιματική κρίση, δημογραφικό, έλλειψη εργατών γης. Όλα αυτά τα σύνθετα προβλήματα. Στο σημείο αυτό είναι που χρειάζεται, απαιτείται και η παρέμβαση της Πολιτείας, του Κράτους, της Ευρώπης.

Παρέμβαση που θα λειτουργήσει σταθεροποιητικά στην όλη κατάσταση, διασφαλίζοντας τη συνέχιση της παραγωγής με ό,τι αυτό συνεπάγεται και ταυτόχρονα διαμορφώνοντας συνθήκες που να προάγουν την αειφόρο γεωργία μέσα από την ανάπτυξη υπεύθυνου. Και εδώ προφανώς και η αυτοδιοίκηση θα κληθεί και πρέπει να έχει ρόλο κατά τη διάρκεια λήψης αποφάσεων, βοηθώντας αν θέλετε να ξεπεραστούν παθογένειες, να προσπεράσουμε γραφειοκρατικά εμπόδια αλλά και γενικότερα αδυναμίες που κατά το παρελθόν και ως φορείς υλοποίησης έργων, μας έχουν ταλαιπωρήσει και πολλές φορές μας έχουν οδηγήσει είτε στη μη απορρόφηση κονδυλίων, είτε στην απένταξη έργων, είτε σε προβληματικές υλοποιήσεις πράξεων. Είμαι βέβαιος ότι από όλους είναι αποδεκτό ότι πλέον μετά από πολλά χρόνια όχι ίσως άριστης αξιοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων, είμαστε όλοι περισσότερο έμπειροι και φρονώ και θέλω να πιστεύω περισσότερο αποφασισμένοι να μην χαθεί ακόμα μια ευκαιρία.

Με αυτές τις σκέψεις, εύχομαι καλά αποτελέσματα στις εργασίες των Επιτροπών σας και καλή συνεργασία όλων «ημών» των φορέων, καθώς τα ίδια συμφέροντα υπηρετούμε, δηλαδή την ανάπτυξη των τοπικών μας κοινωνιών και κατ' επέκταση της πατρίδας μας. Σας ευχαριστώ. Καλές εργασίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τώρα, Αλέξανδρε, έχεις το λόγο. Ο κύριος Καχριμάνης είναι ο Πρόεδρος της Επιτροπής Πρωτογενούς Τομέα στην ΕΝΠΕ, στην Ένωση Περιφερειακών Ενοτήτων.

Πρόεδρος Επιτροπής Πρωτογενούς Τομέα ΕΝΠΕ - κύριος Αλέξανδρος Καχριμάνης - Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, κυρίες και κύριοι. Είναι μεγάλο πράγμα να αγωνίζεσαι για τον πρωτογενή τομέα.

Ειδικά για εμάς εδώ στην πατρίδα μας, θεωρώ από τις δύο συνισταμένες που μπορούμε εύκολα να πούμε ότι στηρίζουμε τον τόπο μας, η μία είναι ο πρωτογενής τομέας και ο άλλος είναι η παροχή υπηρεσιών, αλλά και αυτή συνδυασμένη με τη μεταποίηση του πρωτογενούς τομέα ή το να χρησιμοποιεί τα προϊόντα, παράδειγμα ο τουρισμός του πρωτογενούς τομέα. Σε έναν τόπο που έχουμε την ευλογία να έχουμε αυτόν τον ήλιο, να έχουμε νερά, να έχουμε τα πάντα, παρά την κλιματική αλλαγή, θεωρώ ότι έχουμε υποχρέωση να στηρίζουμε όσο μπορούμε τους ανθρώπους του μόχθου στον πρωτογενή τομέα. Εμείς ως Περιφέρειες αυτό το έχουμε καταλάβει και έχουμε και τις υποχρεώσεις πίσω από αυτό.

Πρώτον, πρέπει άμεσα, να ολοκληρώσουμε την εκπόνηση των Διαχειριστικών Χαρτών Βοσκή. Δεν μπορεί να υπάρχει Κτηνοτροφία στην πατρίδα, δεν μπορεί να υπάρχει επιδότηση και εμείς να είμαστε μακριά από το πρόβλημα της μη ύπαρξης Διαχειριστικών Χαρτών Βοσκή. Πρέπει να τελειώνουμε με την τεχνική λύση και τον τεχνικό σύμβουλο. Αυτά τα πράγματα έχουν δημιουργήσει καταστάσεις και στην πατρίδα μας, αλλά και στους ίδιους κτηνοτρόφους που βλέπετε πολλές φορές, τα βάζουν με τον ΟΠΕΚΕΠΕ που θεωρώ ότι ο ΟΠΕΚΕΠΕ από την ίδρυσή του έπρεπε το πρώτο μέλημά του, να ήταν να φτιάξει τους Διαχειριστικούς Χάρτες Βοσκή να

ξέρουμε ο καθένας τί παίρνει και γιατί το παίρνει. Σήμερα έχουμε φτάσει σε πολύ δύσκολες καταστάσεις, βέβαια όταν φτάνει το "μαχαίρι στο κόκκαλο" παίρνουμε όλες τις ευθύνες μας, θεωρώ ότι θα τις πάρουμε κι εμείς ως Περιφέρειες, άπαντες, και δεν θα αφήσουμε το θέμα στο Υπουργείο. Πρέπει να το λύσουμε εμείς το θέμα, εμάς «καίει» η ανάπτυξη του τόπου.

Ένα δεύτερο θέμα το οποίο θέλω να τονίσω είναι το θέμα των Νέων Αγροτών, Νέων Γεωργών. Εκεί εύκολα μπορεί κάποιος να ενταχθεί δηλώνοντας ότι θα κάνει το Α ή το Β. Εκεί θέλει τα κριτήρια να είναι λίγο πιο αυστηρά. Όποιος θα ενταχθεί, θα πρέπει να μην ξαναφύγει, να μείνει στο επάγγελμα, αλλά να πάρει και περισσότερα χρήματα για να μπορέσει να φτιάξει μια βιώσιμη γεωργική εκμετάλλευση.

Εδώ συμβαίνει και ένα περίεργο πράγμα. Σε ένα ζευγάρι νέων ανθρώπων τους λένε θα μπει ο ένας από τους δύο. Ξέρετε, ειδικά σε χωριά όπως έχουμε εμείς στην Ήπειρο, σε δύσκολα μέρη που έχει φύγει ο κόσμος με την αστυφιλία, είτε μετά τον εμφύλιο, είτε για καλύτερες μέρες ζωής, για να γυρίσει πίσω, πρέπει το ζευγάρι και οι δύο να μπορέσουν να στέκονται. Δηλαδή να δουλεύουν και οι δύο την ίδια δουλειά και να μπαίνουν και οι δύο στα Προγράμματα των Νέων Αγροτών.

Δεν το βλέπω λογικό ότι μπήκε η γυναίκα σου ή μπήκες εσύ να μην μπει ο άλλος. Αν θα μπου και οι δύο, θα κάνουν κάτι πιο δυνατό και αφού και οι δύο θα απασχοληθούν σε αυτό το θέμα.

Θέλω να πω μια καλή κουβέντα για τα Σχέδια Βελτίωσης. Ήταν πολύ θετικό αυτό που έγινε που πολλαπλασιάσατε τους προϋπολογισμούς που υπάρχουν, γιατί υπάρχουν πάρα πολλές αιτήσεις και θα έμενε κόσμος -που πραγματικά θέλει να επενδύσει - εκτός των προγραμμάτων. Έρχονται στο γραφείο κάθε μέρα και λένε *«τί θα γίνει, έχω μια βαθμολογία γύρω στα 61 μόρια, αν είμαι μέσα ή όχι γιατί θέλω να δω τι θα κάνω αν θα συνεχίσω να είμαι άνθρωπος στον πρωτογενή τομέα.»*

Το μεγάλο πρόβλημα που υπάρχει πλέον είναι το θέμα της ενέργειας. Έτυχε να ασχοληθώ, λόγω και επαγγέλματος, πρότερου επαγγέλματος, με τα θέματα της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλωνότανε στα αρδευτικά δίκτυο. Μετά το 2018 που η αρμοδιότητα πέρασε σε εμάς τις Περιφέρειες παρατήρησα το εξής.

Το 40% κύριοι, της ενέργειας που πλήρωναν όλοι αυτοί με τα αντλιοστάσια, είτε λόγω παλαιότητας των αντλιών, είτε λόγω του συνημίτονο τάσης και ρεύματος, ήταν 40% άεργη ισχύς. Αυτό δεν τους καθοδήγησε κανένας ποτέ, παρά που φαινόταν στο λογαριασμό ότι πληρώνουν άεργη ισχύ. Με πυκνωτές αυτό διορθώνεται και αρχίσαμε, εμείς τουλάχιστον στην Ήπειρο, και τα διορθώσαμε όλα αυτά.

Αλλά αλλού είναι το πιο σοβαρό θέμα. Στην Ελλάδα του ήλιου, που από τον Μάιο μέχρι τον Σεπτέμβριο που ποτίζουμε, έπρεπε να έχουμε ειδικά φωτοβολταϊκά για όλα τα αρδευτικά δίκτυα. Αυτό, ξέρετε, θα άλλαζε το κοστολόγιο στον πρωτογενή τομέα και στα γεωργικά και στα κτηνοτροφικά δίκτυα. Υπάρχει και έχει βοηθήσει πάρα πολύ η Υπηρεσία, δια του κυρίου Μανέτα, να κάνουμε τους εκσυγχρονισμούς σε αυτά τα αντλιοστάσια. Πηγαίνοντας όμως στη ΔΕΔΗΕ, ενώ κάναμε όλη τη διαδικασία, μας έδωσαν αρχικά ένα χαρτί ότι είναι ανοιχτό το δίκτυο της μέσης τάσης για να συνδεθούμε, όταν τελειώνει η αξιολόγηση του έργου, από πλευράς της Υπηρεσίας και εντάσσεται στο Πρόγραμμα του ΠΑΑ, αναφέρεται ότι *«συνέδεσε ιδιώτη»*. Εκεί

είναι ένα μέγα θέμα. Πρέπει να εξεταστεί αν μπορούμε να κάνουμε μικρές επεκτάσεις στις μέσες τάσεις του δικτύου, να πληρώνουμε και αυτό. Όπως πληρώνουμε σε μια εγκατάσταση τη σύνδεση.

Εμείς συνεχίζουμε στην Ήπειρο με ΠΔΕ και το υλοποιούμε με εθνική χρηματοδότηση. Αλλά εδώ θέλω να το δω, δηλαδή, πώς λέμε «έκανα ένα πτηνοτροφείο» ως δαπάνη να μπορέσουμε να κάνουμε επέκταση της μέσης τάσης, γιατί έτσι θα μείνουν πολλές προσπάθειες του εκσυγχρονισμού στον αέρα λόγω μη σωστής διαδικασίας από την πλευρά της ΔΕΔΗΕ. Είναι πολύ θετικό το γεγονός ότι δίνουν 50 κιλοβάτ τώρα σε όλους στον αγροτικό τομέα, όλοι οι αγρότες μπορούν να το πάρουν, αλλά και εκεί θέλει βοήθεια. Δηλαδή βλέπω, ας πούμε, ένας με πήρε χτες το πρωί και μου λέει «εγώ εντάχθηκα στο Πρόγραμμα, αλλά με απένταξαν γιατί μέχρι τώρα, δεν είχα ρεύμα στην κατηγορία σύνδεσης αγροτικού ρεύματος». Δηλαδή χρειάζεται αυτόν τον κόσμο να τον βοηθήσουμε. Δεν έχει από μόνος του τις γνώσεις να ανταποκριθεί σε αυτό.

Θέλω να θέσω ένα θέμα πολύ σοβαρό. Είμαστε στην Καλαμάτα. Είμαστε στην πατρίδα της ελιάς της Καλαμάτας. Σε όσες εκθέσεις πηγαίνουμε στο εξωτερικό, οι ξένοι πουλάνε "ελιά Καλαμών". Δηλαδή, από πού ως που λέω εγώ με το μυαλό μου, αυτό... Και εμείς στην Ελλάδα βολευόμαστε πίσω από την ελιά των Καλαμών, αλλά η αλήθεια είναι ότι είναι ένα προϊόν εδώ της περιοχής το οποίο χαρακτηρίζεται από ποιότητα. Βλέπετε τώρα από άλλα μέρη του κόσμου, στις εκθέσεις, να πουλάνε ελιά Καλαμών. Εκεί έρχεται το θέμα των ελληνοποιήσεων. Το θέμα των ελληνοποιήσεων είναι τεράστιο. Μια χώρα που, όπως είπε και ο συνάδελφος ο κύριος Πτωχός, έχει την ποιότητα των προϊόντων -εμείς έχουμε μεγαλύτερα κοστολόγια από άλλα μέρη του κόσμου -αλλά έχουμε ποιότητα, αυτή η ποιότητά μας πρέπει να έχει αντίκρισμα. Γιατί αλλιώς δεν βγαίνει ούτε ο αγρότης, ούτε ο κτηνοτρόφος, ούτε ο αμπελουργός. Κανένας δεν βγαίνει. Τι πρέπει να γίνει; Πρέπει να γίνουν αυτά που είναι πρέπον. Να σταματήσουν οι ελληνοποιήσεις.

Έρχομαι στο γάλα. Εισάγεται γάλα σκόνη από το εξωτερικό και φτιάχνετε γιαούρτι ή άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα και πουλιούνται ως Ελληνικά, ενώ δεν είναι. Σε μερικά γιαούρτια που πωλούνται σε κεσεδάκια, δεν ξέρω αν και το κεσεδάκι είναι Ελληνικό. Γάλα στην αγορά που πουλιέται, με πολύ - πολύ μικρά γράμματα γράφει από πίσω η ετικέτα «γάλα Ε.Ε.». Ο Νόμος που έχει ψηφιστεί το 2018, λέει επάνω θα γράφει το προϊόν -λέω για τα προϊόντα γάλακτος οτιδήποτε τυρί, γάλα, γιαούρτι - και με την ίδια γραμματοσειρά, ακριβώς εμφανέστατα, θα γράφει αν είναι γάλα Ελληνικό ή γάλα Ε.Ε. που εννοείται ότι είναι εισαγωγής. Δεν γίνεται ποτέ. Δεν έχει γίνει ποτέ!

Τώρα ξεκίνησε, μετά από αλληλογραφία που κάναμε ως Περιφέρεια Ηπείρου με τον Υπουργό και άρχισε να ψάχνεται η αγορά. Εκεί έχουν σοβαρότατες ευθύνες οι κύριοι του ΕΦΕΤ. Δεν μπορεί οι μηχανισμοί αυτοί να μην βλέπουν ότι στα σουπερ μάρκετ έχουν γεμίσει προϊόντα τα οποία πουλάνε μη Ελληνικά προϊόντα, σε Ελληνικά. Βλέπεις γραβιέρα, έχει Κρήτη γραβιέρα ΠΟΠ και βλέπεις στα μαγαζιά γραβιέρα, έχουν και το προβατάκι δίπλα σε φωτογραφία και με πολύ μικρά γράμματα από πίσω γράφουνε παράγεται στην ΕΕ.

Δεν πάει άλλο. Αυτό γίνεται στα γαλακτοκομικά προϊόντα. Αυτό γίνεται στα κρασά. Αυτό γίνεται στο λάδι. Αυτό γίνεται στο μέλι. Φέρνουν μέλι από την Κίνα, το οποίο το

φέρνουν, δεν είναι μέλι, μέσω Βουλγαρίας έρχεται για να ταΐσουν τα μελίσσια και αυτό το πράγμα το βλέπουμε να το πουλάνε στα σουπερ μάρκετ πιο φθηνά, ως μέλι. Και βάζουν και μια Ελληνική ονομασία συνήθως.

Στα γαλακτοκομικά βάζουν τα ωραία μας βουνά. Στο μέλι βάζουν άλλα μέρη της Ελλάδος που έχουν ωραίο όνομα. Καταλαβαίνετε ότι έχει αρχίσει ένας αγώνας. Μεγάλος αγώνας. Τις μέρες του Πάσχα, θέλω να πω τα θετικά του Υπουργείου, είπαν ότι σε όλα τα αρνιά τα Ελληνικά θα έχει την ονομασία *Ελλάς*. Παίρνω τον Υπουργό, του λέω κύριε Υπουργέ αυτό δεν έχει περάσει όπως μου είπαν οι κτηνιατρικές υπηρεσίες μου, και μου λέει ο Νόμος εμείς τον στείλαμε, πρέπει να υπογράψουν και οι Οικονομικές Υπηρεσίες.

Γιατί πολλά μένουν ανεφάρμοστα ενώ παίρνεται ο Νόμος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για την εφαρμογή θέλει να υπογράψουν και οι Οικονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών, γιατί; για να πέφτουν οι ποινές.

Και εκεί μένει στη μέση το πράγμα. Τελικά τη Μεγάλη Τετάρτη πραγματικά με παρέμβαση που έγινε πολύ ψηλά, στον ίδιο τον Πρωθυπουργό, έγινε Νόμος του Κράτους. Αλλά πρέπει να πω ότι η Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης δια του Υπουργού ξεκίνησε το θέμα. Δεν το προχωρούσε οι άλλοι. Ξέρετε πως μοιάζει πολλές φορές. Μοιάζει ότι όλα αυτά τα θέματα κάποιοι, έξω από τα πολιτικά πρόσωπα, σε πολύ μεγάλες θέσεις, δεν θέλουν να *περπατήσουν*.

Αυτό μου δίνει η αίσθηση εμένα, είτε είναι θέματα αποζημιώσεων μέσω του ΟΠΕΚΕΠΕ, είτε είναι θέματα των ελληνοποιήσεων, είτε είναι χίλια δυο θέματα. Και γι' αυτό, είμαστε όλοι μαζί και εμείς να πάρουμε τις ευθύνες μας ως Περιφέρειες να τελειώνει αυτό το θέμα, αν θέλουμε αύριο να έχουμε πρωτογενή τομέα.

Έρχομαι σε ένα άλλο θέμα. Είναι πολλά θέματα τα οποία είναι για Κοινή Υπουργική Απόφαση τουλάχιστον με άλλα δύο Υπουργεία. Ένα είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος μόνιμα, και ένα είναι το Υπουργείο Οικονομικών μόνιμα.

Γιατί; Σας λέω εγώ ψηφίστηκε ο Νόμος 4685 του 20 Άρθρου 48, εδώ μπορεί να μην «καίει» στην Πελοπόννησο τόσο εμάς στις χώρες που απελευθερωθήκαμε μετά το '13 μας καίει. Αυτός ο Νόμος λέει όπου υπάρχουν αναδασμοί όπου υπάρχουν κληροτεμάχια, όπου υπάρχουν ελαιώνες, όπου υπάρχουν αμπελώνες, όπου υπάρχουν εκτάσεις που αγοράστηκαν με άδεια του Υπουργού ή του κρατικού Νομάρχη μέχρι το '75 σε αυτές δεν έχει καμία δουλειά να πάει το Δασαρχείο.

Εμείς, προχτές είχε συνέδριο για την αμπελουργία στην Ήπειρο, εγώ δεν ήμουν παρόν, αλλά είχε συμμετέχοντες από όλη την Ελλάδα, πώς να ξανακάνουμε αμπελουργία εκεί που είχαμε, όταν είχαμε περάσει τη Φυλλοξήρα στο παρελθόν. Τότε τους υποχρέωσε να βγουν έξω από τα αμπέλια και μέχρι σήμερα δεν τους έχουν αφήσει να μπουν μέσα τους «λένε ανήκει κατά τεκμήριο στο Ελληνικό δημόσιο», εκτάσεις για τις οποίες έχουν τίτλους ιδιοκτησίας. Το πρόβλημα αυτό θα πρέπει να λήξει γιατί την έκταση αυτή τη χρειάζεται ο νέος γεωργός, ο νέος αγρότης, ο νέος κτηνοτρόφος που θα ξαναπάει να κάνει τα πρέπει. Και θέλετε να ξέρετε κάτι, ότι όταν ο νόμος αυτός ψηφίστηκε πήγαμε ως Ένωση Περιφερειών στο Συμβούλιο Επικρατείας με ποιους αντιπάλους; με τους δασολόγους του Δημοσίου. Οι οποίοι νόμιζαν ότι φυλάνε τα αφύλακτα, ενώ αυτά είναι τόπος που δεν ανήκε ποτέ σε δάση.

Βγήκαν κάποια πουρνάρια από τον κόσμο που έφυγε, άρα αυτά πρέπει να γίνουν άμεσα και εκεί είναι η ΚΥΑ που πρέπει να ξεκινήσει από το Υπουργείο και να συμφωνήσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος που δυστυχώς αυτόν τον Νόμο οι Διευκρινιστικές Εγκύκλιοι που ήρθαν στα Δασαρχεία είναι αντίθετα με το πνεύμα του Νόμου.

Δηλαδή πας και τους λες «*κύρωσέ μου παράδειγμα στο Λίθινο που έχουμε έναν αναδασμό που έχει πέντε χρόνια τελειωμένος*» και δεν μας τον κυρώνουν.

Θέλω να πω και κάτι ακόμα. Εμείς στα βόρεια της *Ηπείρου*, έχουμε τους μετακινούμενους κτηνοτρόφους που είναι μια μεγάλη ομάδα απ' τη Θεσσαλία απ' την *Ηπειρο*, απ' τη Μακεδονία και απ' την Αιτωλοακαρνανία, οι οποίοι μετακινούνται. Αυτοί έχουν ένα ατού, τα προϊόντα που παράγονται απάνω στα βουνά επειδή υπάρχει μεγάλη βιοποικιλότητα σε αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, αυτό το γάλα δεν έχει καμία σχέση ή το κρέας καμία σχέση με αυτό που ξέρουμε στην αγορά, όμως αυτοί οι άνθρωποι σιγά σιγά λιγοστεύουν. Γιατί λιγοστεύουν; Παράδειγμα στο βουνό μπαίνει το πρόβλημα πάντα των Δασαρχείων, κάπως το έχουμε λύσει με το Πράσινο Ταμείο, αλλά εκεί τί γίνεται; Το βράδυ μπαίνει ο λύκος και τα τρώει τα έρμα, άμα είναι έξω. Άρα θέλει να έχει μια μονάδα που να μπορέσει να τα βάλει μέσα στο βουνό, το βράδυ, γιατί; Για να μην χάσει το ζωικό κεφάλαιο.

Ένα δεύτερο είναι οι ομβροδεξαμενές. Είχαν γίνει παλιά απ' το Υπουργείο πάρα πολλές, οι οποίες πέρασαν τα χρόνια «*έσκασαν*» τα τσιμέντα σήμερα θέλουν συντήρηση, και οι ομβροδεξαμενές αυτές θα γεμίζουν το χειμώνα με τα χιόνια και θα γίνεται η κατανάλωση το καλοκαίρι σιγά σιγά, με τα ζώα που υπάρχουν εκεί πέρα. Αλλά εκεί, έχουμε και άλλη μια παράμετρο πήρε μια φωτιά πάει αμέσως το ελικόπτερο και παίρνει νερό. Δηλαδή πρέπει να τα δούμε γιατί μπαίνουμε και σε μια πολύ κρίσιμη περίοδο. Και σε πολλά μέρη από αυτά δεν μπορούμε να τους βάλουμε ρεύμα. Δεν μπορεί να πληρώσουμε 300.000 να φέρουμε ρεύμα εκεί και το νομίζω ότι αυτό είναι ουτοπία. Θεωρώ ότι ένα μικρό Πρόγραμμα μπορεί να βάλει μετακινούμενα φωτοβολταϊκά απάνω σε ένα τρέιλ το οποίο το χειμώνα θα το παίρνουν στα χειμαδιά. Δηλαδή, θέλεις ρεύμα για παγολεκάνη, αρμεκτική μηχανή και να πλένεται κάποιος και να έχει και ένα φως το βράδυ να μην πλησιάζει κανένας. Είναι απλά πράγματα αυτά. Πρέπει να τα βάλουμε και αυτά να υπάρχουν στα Προγράμματα. Και το πιο βασικό οι δρόμοι τους. Οι δρόμοι τους είναι σε άθλια κατάσταση. Έρχεται το Δασαρχείο πάει να βγάλεις μια άδεια και σου λέει «*α, αυτός είναι δικός μας ο δρόμος τάδε κατηγορίας A2, A3, A4*» τους λες «*ρε παιδιά εσείς δεν έχετε ούτε ένα δέντρο εκεί απάνω τι δασικός, μα έχουμε δασικές εκτάσεις. Μα ο Νόμος...*».. προσέξτε τη λεπτομέρεια πλέον κι αυτό αλλάζει τα πάντα στους Διαχειριστικούς Χάρτες Βοσκής, βγήκε απόφαση ότι κερδίζουμε 9.600.000 στρέμματα, δηλαδή είπε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ότι πλέον εκτός από τα δάση που υπάρχει Διαχειριστική, δάση ξύλευσης όλα αυτά μπορούν να είναι βοσκότοποι. Αυτό είναι μεγάλο πράγμα και πρέπει να μπουνε στους Διαχειριστικούς Χάρτες Βοσκής άρα μπορεί και τους δρόμους αυτούς να τους συντηρήσεις, έχεις υποχρέωση μάλλον να τους συντηρήσεις κι αυτούς δεν τους βάζουν στους αγροτικούς δρόμους.

Θέλω να πω μια πολύ καλή κουβέντα πάλι για την Υπηρεσία. Όταν ξεκινήσαμε να κάνουμε αγροτικούς δρόμους, μας έλεγαν να έχει πλάτος τουλάχιστον 6 μέτρα. Κάναμε μια συζήτηση, όπως κάνουμε τώρα σε μια Επιτροπή Παρακολούθησεως, και είπα ότι εκεί που είναι η αγροτιά δεν είναι πολλά τα αυτοκίνητα, τώρα περνάω εγώ, σε λίγο θα περάσει ο άλλος. Άρα δεν υπάρχει συνωστισμός. Και τι είπαμε, ας πάει μέχρι τα 3,5 μέτρα. Ξέρετε πόσο κέρδισε αυτό; Και οι αγρότες μας έχουν πάρα πολλούς ασφάλτινους δρόμους, αλλά και η Υπηρεσία, έδειξε ότι ακούει. Είναι μεγάλη υπόθεση αυτό. Έτσι μπορούμε να πάμε μπροστά. Συγγνώμη αν μακρηγόρησα. Ε, μπορούσα να πω κι άλλα, αλλά είπα κάποια πράγματα, γιατί υπάρχει το άγχος του αύριο στον πρωτογενή τομέα, που το Υπουργείο, η Ευρωπαϊκή Ένωση, βάζουν τα χρήματα, πρέπει να πιάσουν τόπο και ξανά να βάλουμε νέους ανθρώπους να δουλέψουν σε αυτή την κατεύθυνση.
Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όπως καταλαβαίνετε, ο χειμαρρώδης λόγος του Περιφερειάρχη, ο οποίος ζει το πρόβλημα του αγροτικού τομέα, ζει τους αγρότες μας, πραγματικά σε κάθε κουβέντα έχει να συνεισφέρει, δεν υπάρχει περίπτωση να μην μπει κάτι νέο, το οποίο να είναι απόλυτα σωστό και να πρέπει οι Υπηρεσίες να το διορθώσουνε, να το αλλάξουνε. Και σας είπε έτσι το τελευταίο, αλλά και στα Σχέδια Βελτίωσης και σε άλλα θέματα. Και για τις ομβροδεξαμενές που θα είναι στο νέο ΣΣ ΚΑΠ και θα είναι και στο LEADER. Τον ευχαριστούμε πολύ. Να δώσω τώρα το λόγο στη κυρία Μαριλένα τη Σούκουρη. Είναι βουλευτής Κορινθίας και έχει και στενούς δεσμούς με το LEADER γιατί ήταν και στέλεχος της Ομάδας Τοπικής Δράσης. Χαιρόμαστε που σε έχουμε δυνατή μαζί μας.

Βουλευτής Ν. Κορινθίας – κυρία Μαριλένα Σούκουλη

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Γενικέ. Και δική μου είναι η χαρά και η τιμή να είμαι σήμερα εδώ ανάμεσά σας, σε άλλη μία συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΑΑ. Η αλήθεια είναι ότι ήταν μεγάλη η ευκαιρία από τη στιγμή που γίνεται στη Πελοπόννησο φέτος, να είμαι εδώ. Γιατί πραγματικά, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης διαχρονικά είναι ένα τεράστιο χρηματοδοτικό εργαλείο και για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης της χώρας, αλλά και για τους ιδιώτες μας, όλων των επίπεδων. Και τους αγρότες μας, αλλά και όλους αυτούς που θέλουν να επενδύσουν στις αγροτικές περιοχές, έτσι ώστε να καταφέρουμε να έχουμε αυτό το πολυπόθητο, που λέμε πολλά χρόνια τώρα, ανασυγκρότηση της υπαίθρου. Και είδαμε πραγματικά ότι υπήρξαν περίοδοι που γίνανε πολλά και σημαντικά έργα και κρατήσαν τους ανθρώπους στα χωριά μας. Αποκτήσαμε και μία διάδοχη κατάσταση, δηλαδή και τα παιδιά έμειναν στον τόπο μας και δραστηριοποιήθηκαν και αυτά εδώ. Αλλά αποκτήσαμε και ένα brand name σε κάποιες περιοχές που δεν είχαν και απόκτησαν κομμάτι σε αυτή την πίτα που λέγαμε είτε μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα μίας περιοχής, είτε ακόμα ως ένας προορισμός αγροτουριστικός. Για μένα έχει πολύ μεγάλη σημασία και θέλω και ελπίζω να βγει μέσα από τα συμπεράσματα της σημερινής συνάντησης, να δούμε πραγματικά όλες οι δράσεις αν

ενώνονται και δεν είναι αποσπασματικές. Ο κίνδυνος δηλαδή που αντιμετωπίσαμε τα προηγούμενα χρόνια, μία αποσπασματικότητα δράσεων που τελικά σε πάρα πολλές περιοχές άφηνε το Αναπτυξιακό Ταμείο ελλειμματικό. Και θεωρώ ότι είναι μεγάλο στοίχημα για εμάς πια, να μπορούμε τα Προγράμματα να «κουμπώνουν» στις ανάγκες της κάθε περιοχής, έτσι ώστε και να δίνουν χώρο και σε συμπληρωματικές δράσεις διάφορων φορέων, ακόμα και ιδιωτών.

Και βεβαίως, και για εμάς, στη κεντρική εξουσία παραμένει μεγάλο εθνικό ζήτημα το δημογραφικό. Νομίζω ότι το Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης με την ανασυγκρότηση της υπαίθρου κινείται προς μία κατεύθυνση θετική με την έννοια ότι οι πρόσφατες μελέτες δείχνανε ότι στις αγροτικές περιοχές, όταν αυτές ενισχύονται, ενισχύεται και ο πληθυσμός. Έχει πάρα πολύ μεγάλη αξία, λοιπόν, να το δούμε και από αυτήν τη μεριά.

Κι εγώ θέλω να ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες της σημερινής Επιτροπής και βεβαίως θα είμαι παρούσα σε οτιδήποτε χρειαστεί. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να δώσουμε το λόγο τώρα στη Διευθύντρια Σχεδιασμού και Παρακολούθησης ΕΣΠΑ. Λοιπόν, η κυρία Ζέρβα είναι εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα του ΕΣΠΑ, όπως καταλαβαίνετε, μπορεί να έχουμε το δικό μας Πρόγραμμα, αλλά το ΠΔΕ είναι πάντα ΠΔΕ και οι υπερδεσμεύσεις, ο μαγικός αυτός όρος, εγκρίνονται πάντα από τη Γενική Γραμματεία του ΕΣΠΑ και Ιδιωτικών Επενδύσεων. Άρα θα δώσουμε αυτή τη στιγμή το λόγο στην κυρία Αργυρώ, τη Ζέρβα. Πριν μιλήσεις, Αργυρώ, θα ήθελα να εκφράσω και να μεταφέρετε παρακαλώ, τις ιδιαίτερές μας ευχαριστίες, του συνόλου της Υπηρεσίας, προς τον κύριο Φίρμπα, τον Γιάννη. Εγώ τον ξέρω και από την προηγούμενη μου θητεία και πάρα πολλά χρόνια και ως Γενικός Διευθυντής. Που πρόσφατα συνταξιοδοτήθηκε, από τη θέση του Γενικού Διευθυντή του ΕΣΠΑ. Θεωρώ ότι ο Γιάννης έβαλε τη δική του πινελιά, ήταν από τα στελέχη που πραγματικά δεν απέφευγε και τα δύσκολα σημεία των τριβών, τα οποία πάντοτε προσπαθούσαμε να τα περιορίζουμε και να δίνουμε τις σωστές λύσεις. Τον ευχαριστώ πάντα για τη διαχρονική υποστήριξη και τη συνδρομή στα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Διευθύντρια Σχεδιασμού και Παρακολούθησης ΕΣΠΑ – κυρία Αργυρώ Ζέρβα

Καλημέρα και από μένα. Θα μεταφέρω φυσικά τις ευχές προς τον αποχωρήσαντα Γενικό Διευθυντή κύριο Φίρμπα, ο οποίος είναι ακόμα μαζί μας. Δηλαδή, παρόλο που έχει πάρει σύνταξη, ό,τι χρειαζούμαστε, τον παίρνουμε τηλέφωνο, μας απαντάει, είναι παρόν, συνεχίζει να είναι παρόν κάθε στιγμή σε ό,τι χρειαζούμαστε. Καλημέρα σε όλους. Κύριε Υπουργέ, κύριοι Περιφερειάρχες, Δήμαρχοι, μέλη της Επιτροπής, κυρίως όμως αγαπητοί συνάδελφοι, γιατί εδώ μεταξύ μας υπάρχουν πάρα πολλοί συνάδελφοι.

Είναι μεγάλη χαρά και τιμή που βρίσκομαι πάλι εδώ, σε άλλη μια Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΑΑ, για να σας μεταφέρω καταρχάς τα συγχαρητήρια της Πολιτικής Ηγεσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και ειδικότερα του Γενικού Γραμματέα, τον οποίον και εκπροσωπώ.

Να τονίσω την πολυετή και άριστη συνεργασία μας με τη Γενική Γραμματεία και τις Υπηρεσίες της και να πω ότι οι επιδόσεις του ΠΑΑ, όπως θα μας τις παρουσιάσουνε μετά και όπως τις παρακολουθούμε σε επίπεδο υλοποίησης μέτρων και δράσεων, είναι εξαιρετικές.

Τα τελευταία χρόνια, μας έχετε αποδείξει ότι μπορείτε να κάνετε εξαιρετικού επιπέδου αποτελεσματικότητας δράσεις, επ' ωφελείας όχι μόνο της απορρόφησης, αλλά και της Ελληνικής οικονομίας και των Ελλήνων αγροτών. Είναι πραγματικά εντυπωσιακά τα επιτεύγματά σας. Γνωρίζουμε ότι είναι μια συνολική προσπάθεια, είναι προσπάθεια του Υπουργείου, της Διαχειριστικής Αρχής, αλλά και του κάθε στελέχους ξεχωριστά.

Με το Πρόγραμμα ΠΑΑ 2014-2022 είναι η τελευταία φορά που βρισκόμαστε τουλάχιστον Κανονιστικά κάτω από την ίδια ομπρέλα, στη νέα Προγραμματική Περίοδο που ήδη ξεκίνησε, το 2021-2027, προς λύπη μας θα λέγαμε εμείς της Πολιτικής Συνοχής, γιατί την Πολιτική Συνοχή εκπροσωπώ τώρα εδώ, δεν είμαστε επίσημο κάτω από την ευρύτερη ομπρέλα των κανονισμών. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν είμαστε όλοι μέρος της συνολικότερης αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας. Νομίζω χρήσιμο εδώ να πούμε είναι ότι είχαμε το ίδιο εντυπωσιακά αποτελέσματα και σε όλα τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ. Το ΕΣΠΑ 14-20, που έκλεισε στο τέλος του '23, παρουσιάζει αυτή τη στιγμή ποσοστό απορρόφησης 97% και απομένει η ολοκλήρωση της διαδικασίας της δήλωσης των δαπανών, που πραγματοποιήθηκαν μέχρι το τέλος του έτους, προκειμένου να πετύχουμε την πλήρη, 100%, απορρόφηση των πόρων. Αυτό το εξαιρετικό αποτέλεσμα απαίτησε πάρα πολύ σκληρή δουλειά από όλους.

Το ζήσατε τόσο εσείς, τόσο και εμείς, όπου παράλληλα ίδιοι άνθρωποι σε όλη τη χώρα δουλεύαμε ακατάπαυστα για να καταφέρουμε την ολοκλήρωση του ΕΣΠΑ 14-20 χωρίς απώλεια πόρων. Η Ελλάδα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - τα χθεσινά που είδα - είναι στην πρώτη θέση απορρόφησης για το 14-20. Τόσο, τώρα για το ΕΣΠΑ 21-27, βρίσκεται σε φάση πλήρους υλοποίησης.

Οι πόροι που εξασφάλισε η χώρα φτάνουν τα 26,2 δις. Και να θυμίσω ότι ήταν το πρώτο Πρόγραμμα που εγκρίθηκε αναμεταξύ των 27 της ΕΕ. Περιλαμβάνει ένα πλούσιο πακέτο χρηματοδότησης και πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα.

Έχει ξεκινήσει πολύ δυναμικά.

Το 46% του Προϋπολογισμού έχει ήδη βγει σε Προσκλήσεις. Οι εντάξεις φτάνουν τα 7,6 δις. Είναι περίπου το 29% του συνολικού προϋπολογισμού. Ενώ, αντίστοιχα, οι Συμβάσεις έχουν φτάσει το 17,5%. Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, βρισκόμαστε στο τρίτο, στην τρίτη θέση στην απορρόφηση κονδυλίων και για το 2021-2027. Πολύ ψηλότερα από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε αυτό το σημείο να κλείσω.

Να ευχηθώ καλή συνέχεια στην πολύ καλή δουλειά που κάνετε. Όλα είναι σίγουρα ότι θα πάνε πάρα πολύ καλά. Ευχόμαστε και πιστεύουμε με ότι θα συνεχίσετε στους ίδιους ρυθμούς ως το τέλος της Προγραμματικής του 2014-2022, καθώς και στην ενεργοποίηση της νέας περιόδου.

Σας συγχαίρουμε. Ευχόμαστε καλή δύναμη σε όλους και καλή επιτυχία στις εργασίες της σημερινής συνεδρίασης. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε την κυρία Ζέρβα. Ακολουθεί ο εκπρόσωπος της DG AGRI, ο κύριος Νίκος Καλλίνης.

Εκπρόσωπος της Ε.Ε. - Νίκος Καλλίνης

Καλημέρα σε όλους. Καλημέρα, αγαπητέ υφυπουργέ κ. Σταμενίτη. Καλημέρα, αγαπητοί εκπρόσωποι των περιφερειακών και τοπικών αρχών, ιδιαίτερα κύριε Πτωχέ και κύριε Καχριμάνη.

Αγαπητέ Γενικέ, Παπαγιαννίδη, ο Philip Bush, λόγω άλλων υποχρεώσεων, βρίσκεται στην Κύπρο, που έχουν μια επετειακή συνεδρία, γιορτάζουν τα 20 χρόνια συμμετοχής στην ευρωπαϊκή αγροτική πολιτική, γι' αυτό δεν μπορεί να παρευρεθεί σήμερα μαζί σας.

Καταρχάς, θέλουμε να εκφράσουμε την εκτίμησή μας για την ανοιχτή και άμεση επικοινωνία με τη Διαχειριστική Αρχή και βέβαια σας καλούμε να διατηρήσουμε αυτή την ομαλή συνεργασία με τις Υπηρεσίες σας, για την επιτυχή εφαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής, Γεωργικής Πολιτικής. Τώρα, όσον αφορά το ΠΑΑ, θέλουμε να σημειώσουμε ότι η απορρόφηση είναι σε καλό επίπεδο, με τα περισσότερα μέτρα να προχωρούν καλά και το ποσοστό εκτέλεσης έχει φτάσει σχεδόν το 80% στο τέλος του πρώτου τριμήνου.

Είναι σχεδόν ευθυγραμμισμένο με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι λίγο πάνω από το 83% για την ίδια περίοδο. Συνολικά, η απόδοση του ΠΑΑ παρουσιάζει μία θετική εικόνα χάρη σε μέτρα όπως είναι οι επενδύσεις σε φυσικά περιουσιακά στοιχεία, ανάπτυξη αγροκτημάτων και επιχειρήσεων, τα περιβαλλοντικά μέτρα πάνε καλά, οι πληρωμές στο LEADER συμβάλλουν και αυτές σε μία θετική εξέλιξη. Τώρα, παραμένει όμως απογοητευτικό η παρατήρηση ορισμένων κρίσιμων μέτρων για τη γεωργία και τη δασοκομία, που υστερούν σημαντικά ή ακόμη και να βρίσκονται στο μηδέν. Αυτά περιλαμβάνουν τα προγράμματα ποιότητας στα γεωργικά προϊόντα και τις επενδύσεις και δράσεις πρόληψης και αποκατάστασης στη δασοκομία.

Μάλλον θα θυμάστε ότι και σε προηγούμενες επιτροπές ο Philip Bush έχει αναφερθεί στα δασικά μέτρα, στην πρόληψη και την αποκατάσταση στη διαχείριση των δασών. Γνωρίζομαι πολύ καλά τις διοικητικές προκλήσεις που έχετε κατά την εφαρμογή και την πληρωμή στο πλαίσιο αυτού του Μέτρου. Αυτά είναι γνωστά. Αναγνωρίζουμε επίσης τη διαθεσιμότητα άλλων κεφαλαίων, από τα οποία η απορρόφηση απαιτεί μικρότερο διοικητικό φόρτος, όπως είναι το Ταμείο Ανάκαμψης ή Εθνικούς και ιδιωτικούς πόρους που έχετε. Ωστόσο, πιστεύουμε πραγματικά ότι η Ελλάδα πρέπει να χρησιμοποιήσει την ευκαιρία, για να απορροφήσει ολόκληρο τον προϋπολογισμό αυτού του Μέτρου. Του Μέτρου 8 συγκεκριμένα. Λοιπόν, αυτό θα απαιτούσε την

αντιμετώπιση όλων των εκκρεμών ζητημάτων, προκειμένου να κινητοποιηθεί πλήρως η υποστήριξη για αυτές τις πρωτοβουλίες.

Επίσης, είναι λυπηρό, επίσης, η μείωση που είδαμε στον Προϋπολογισμό για την για την ευρωζωνική σύνδεση, τη γρήγορη ευρωζωνική σύνδεση όπου τα ποσοστά μειώθηκαν κατά 42% λόγω καθυστερήσεων στην υλοποίηση και μεταφορά του μεγαλύτερου μέρους του έργου στο Πρόγραμμα Ψηφιακού Μετασχηματισμού του 2020-2027.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καλεί τη Διαχειριστική Αρχή να παρακολουθήσει πολύ στενά την εξέλιξη όσον αφορά την εφαρμογή αυτού του Προγράμματος και ό,τι έχει σχέση με την ευρωζωνική σύνδεση.

Επιπλέον, αναγνωρίζουμε ότι παρά τις αρχικές καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση των μέτρων για τις συμβουλευτικές υπηρεσίες, την καλή διαβίωση των ζώων και τη συνεργασία, αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη η πρόοδος και η απορρόφηση θα αυξηθεί τελικά για αυτά τα μέτρα. Χθες είχαμε μια τεχνική συνάντηση που πήραμε πολύ θετικά μηνύματα για την εξέλιξη, ιδιαίτερα με τους Γεωργικούς Συμβούλους. Ένα Μέτρο που 20 χρόνια η Επιτροπή σας κυνηγούσε, και επιτέλους υλοποιείται και συγχαρητήρια γι' αυτό, κύριε Γενικέ. Οπότε σας προτρέπω να ακολουθήσετε τους γρήγορους ρυθμούς και να ολοκληρώσετε γρήγορα τα σχετικά έργα και να πραγματοποιήσετε τις σχετικές πληρωμές.

Καθώς πλησιάζουμε στο τέλος της Προγραμματικής Περιόδου του ΠΑΑ, έχει καταστεί επιτακτική ανάγκη να εντείνετε τις προσπάθειές σας, ιδιαίτερα για μέτρα με χαμηλή εκτέλεση, του προϋπολογισμού για την αποφυγή απώλειας πόρων.

Τώρα, όσο αφορά το Στρατηγικό Σχέδιο με έτος έναρξης το 2023, στα πρώτα χρόνια δώσαμε έμφαση στις δεσμεύσεις για τον πρώτο πυλώνα, εκεί περιμένουμε ό,τι έχει σχέση με τον δεύτερο πυλώνα να τρέξει... να αρχίσει να τρέχει, γιατί η χρονική περίοδος είναι πολύ στενή, είναι μόνο 5 χρόνια. Έχουμε και τον περιορισμό, όπως αναφερθήκατε, ήδη με τον N+2, παλιά ήταν N+3. Και για αυτό έχει ήδη περάσει ενάμιση χρόνος και εκεί σας παροτρύνουμε θερμά να προετοιμαστείτε και να ξεκινήσετε με τις παρεμβάσεις σας. Τώρα, ιδιαίτερα εφιστώ την προσοχή σας στο Σύστημα Γνώσης, Καινοτομίας και Πληροφόρησης που ονομάζεται AKIS.

AKIS είναι αυτό που λέμε: Agricultural Knowledge and Innovation System, καθώς οι Υπηρεσίες Γνώσεων και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών ήταν ένα αδύναμο σημείο στο Ελληνικό ΠΑΑ με χαμηλό ή ελάχιστο ποσοστό δαπανών βάσει των σχετικών μέτρων. Υπογραμμίζω ότι αυτή η παροχή συμβουλών και το όλο σύστημα AKIS και η συνεχής εκπαίδευση των συμβούλων αποτελεί Κανονιστική Υποχρέωση στην ΚΑΠ και ότι η Ελλάδα διαθέτει ένα από τα πιο κατακερματισμένα συστήματα AKIS στην Ευρώπη. Το οποίο έρχεται σε αντίθεση με την πραγματικότητα γιατί η Ελλάδα είναι «*net exporter of brains*» που λέμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εξάγει «εγκεφάλους» η Ελλάδα, εξάγει πάρα πολλούς «εγκεφάλους».

Είναι σημαντικό και θα ήθελα να τονίσω ότι, ο κίνδυνος της αποδέσμευσης βάσει του λεγόμενου κανόνα N+2 για τις δαπάνες δεν μπορεί να ενεργοποιηθεί εάν η εφαρμογή του πυλώνα ξεκινήσει άμεσα και, από ό,τι καταλάβαμε χθες στη τεχνική συνάντηση, έχετε αρκετά μέτρα τα οποία είναι έτοιμα για προκήρυξη.

Επιτρέψτε μου να ολοκληρώσω με τις καλύτερες ευχές μου για μία επιτυχημένη συνάντηση, και οι συζητήσεις της Επιτροπής να αποφέρουν καρποφόρα αποτελέσματα. Όπως είπε ένας μεγάλος αρχαίος φιλόσοφος, ο Αριστοτέλης, είπε ότι «*η ενέργεια του νου είναι η ουσία της ζωής*». Εύχομαι ο νους σας να παραμείνει ενεργός κατά τη διάρκεια της συνάντησης και κάνοντάς το θα πετύχετε καλύτερα αποτελέσματα.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε πολύ ειλικρινά τους εκπρόσωπους της Γενικής Διεύθυνσης και Γεωργίας. Έχουμε συνεχή επαφή. Για το θέμα των δασών, δεν σηκώνω τα χέρια ψηλά, αλλά να ξέρετε, σε κάθε συνάντηση που έχουμε και με το γραφείο του Πρωθυπουργού ακόμα, και με τους συντονιστές και με τους Υπουργούς, τίθεται το θέμα και είμαστε σε στενή συνεργασία με τον Γενικό Γραμματέα, που ήταν νέος, αλλά τώρα είναι πιο έμπειρος. Φαίνεται ότι θα πάνε καλύτερα, αλλά ακόμα έχουμε κάποιες δυσλειτουργίες και εκεί έχουμε και ένα πρόβλημα με το πληροφοριακό για την δάσωση γεωργικών γαιών, που δεν έχουν πληρωθεί ούτε του 2022 ούτε του 2023. Πιστεύουμε ότι θα λυθούν αυτά τα θέματα πολύ σύντομα και θα μπορέσουμε να ελαχιστοποιήσουμε τις απώλειες πόρων στα μέτρα για τα δάση. Σε όλα τα άλλα, νομίζω ότι ίσα ίσα θα ξεπεράσουμε και το 100%.

Ευχαριστώ πολύ. Ακολουθεί η ομιλία του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης του Διονύσιου Σταμενίτη, ο οποίος είναι αρμόδιος για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και για το Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ.

Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – κύριος Διονύσης Σταμενίτης,

Ευχαριστώ πολύ, Δημήτρη Παπαγιαννίδη.

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί φίλοι Περιφερειάρχες Πελοποννήσου και Ηπείρου. Αγαπητοί συνάδελφοι στη Βουλή, κύριε Δήμαρχε Καλαμάτας, αγαπητοί εκπρόσωποι από την DG Agri. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη βοήθεια που παρέχετε με συμβουλές για την υλοποίηση του προγράμματος. Κυρίες και κύριοι, αγαπητά μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΑΑ και του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ, με μεγάλη χαρά βρίσκομαι σήμερα εδώ στις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2022 και του στρατηγικού σχεδίου της ΚΑΠ 2023-2027 που πραγματικά πιστεύω ότι θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην πρόοδο της εφαρμογής τους μέσω των συμπερασμάτων που θα εξαχθούν.

Και το πιο σημαντικό ακόμα είναι πως τα συμπεράσματα αυτά θα αποτελούν προϊόν εκτεταμένης διαβούλευσης και δημιουργικού διαλόγου που έχει ανοίξει το Υπουργείο μας με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και παράγοντες του αγροτικού κόσμου, που εσείς σήμερα εδώ εκπροσωπείτε. Ένα διάλογο, μια συνεργασία που συνέχεια αποδίδει. Και το λέω αυτό κρίνοντας απ' τα ιδιαίτερα ικανοποιητικά αποτελέσματα της υλοποίησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Ενώ ταυτόχρονα αντίστοιχες προσδοκίες αλλά και απαιτήσεις έχουν δημιουργηθεί για το Εθνικό Στρατηγικό μας Σχέδιο στο πλαίσιο της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Διαπιστώσαμε από τις πρόσφατες κινητοποιήσεις των παραγωγών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση ότι από το πρώτο κιόλας έτος εφαρμογής της νέας ΚΑΠ προκύπτει η ανάγκη αναθεώρησής της. Δεδομένων των σημαντικών εξελίξεων και αλλαγών και κρίσεων που λαμβάνουν χώρα με μεγάλη ταχύτητα και ένταση.

Εξελίξεις που επηρεάζουν καθοριστικά τη γεωργική δραστηριότητα και υπαγορεύουν την ανάληψη ριζοσπαστικών πρωτοβουλιών για την ανταπόκριση και προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα. Πρωτοβουλίες τις οποίες ανέλαβε η πολιτική ηγεσία του ΥΠΑΑΤ. Υπενθυμίζω ότι κινητοποιήσαμε όλους τους μηχανισμούς στο εσωτερικό και το εξωτερικό από τους θεσμικούς φορείς και τη διοίκηση μέχρι το Συμβούλιο Υπουργών και τις ηγεσίες κρατών μελών με κοινές θέσεις και επιδιώξεις.

Με τεκμηριωμένες και στοχευμένες προτάσεις προσπαθήσαμε να πετύχουμε το καλύτερο δυνατό για την βελτίωση του κανονιστικού και επιχειρησιακού πλαισίου της ΚΑΠ από τον πρώτο κιόλας έτος εφαρμογής της. Στόχος μας είναι να διαμορφώσουμε τις καταλληλότερες και πιο ευνοϊκές συνθήκες για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των σημαντικότερων πόρων της νέας ΚΑΠ που εξασφαλίστηκαν μετά από την προσωπική παρέμβαση του ίδιου του Πρωθυπουργού για τη στήριξη των εισοδημάτων των παραγωγών και τη μετάβαση στο νέο παραγωγικό και κανονιστικό πρότυπο που επιδιώκουμε. Σημειώνουμε ότι η χώρα μας από το 1981 έχουν μεταφερθεί στη χώρα μας πάνω από 140 δισεκατομμύρια ευρώ, στα 7, έτσι, Προγράμματα, τα οποία το 75% είναι άμεσες ενισχύσεις και το 25% είναι έργα αγροτικής ανάπτυξης.

Και το προσφορότερο μέσο για να πετύχουμε στη κοινή αυτή προσπάθεια δεν είναι άλλο απ' την άμεση επικοινωνία και αλληλεπίδραση με όλους τους θεσμικούς φορείς και παραγωγικούς φορείς του αγροδιατροφικού τομέα. Δηλαδή με όλους εσάς, που δίνετε σήμερα το παρόν στην Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΑΑ και του ΣΣ ΚΑΠ προκειμένου να συζητήσουμε, να διαβουλευτούμε και να συνδιαμορφώσουμε τους όρους της αποτελεσματικότερης εφαρμογής της νέας ΚΑΠ και των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων της.

Κυρίες και κύριοι, ζητούμε, ενώ είναι η νέα ΚΑΠ, μέσα από ρεαλιστικούς στόχους να προωθήσει ισόρροπα της μεταρρυθμίσεις για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική αειφορία του αγροδιατροφικού μας συστήματος ανταποκρινόμενη επαρκώς σε τρεις βασικές προκλήσεις.

Πρώτον, στις αυξημένες διατροφικές και παραγωγικές ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξειδικεύοντας τις πολιτικές στη βάση των ιδιαιτεροτήτων και των διαφορετικών χαρακτηριστικών κάθε κράτους μέλους, αλλά και τις απαιτήσεις της κοινωνίας των πολιτών για ασφαλή, θρεπτικά και βιώσιμα τρόφιμα.

Δεύτερον, στις πολλαπλές και διαφορετικές εξωγενείς κρίσεις που αντιμετωπίζει ο αγροδιατροφικός τομέας, διασφαλίζοντας ικανοποιητικά επίπεδα εισοδήματος και απασχόλησης για τους αγρότες μας.

Και τρίτον, στις απαιτήσεις για τον Πράσινο Ψηφιακό Μετασχηματισμό της γεωργίας, όπως υπαγορεύονται από τη Νέα Πράσινη Συμφωνία και τις στρατηγικές της από το «Αγρόκτημα στο πιάτο» και την «βιοποικιλότητα», καθώς αμφισβητείται η ελκυστικότητα των κινήτρων που παρέχει και των πόρων που διαθέτει για τον σκοπό

αυτό, ζητώντας, όπως χαρακτηριστικά λένε οι παραγωγοί, **«Μας ζητάτε να κάνουμε περισσότερα, αλλά με λιγότερα».**

Στόχος μας, συνεπώς, είναι να διαμορφώσουμε τις ευνοϊκότερες δυνατές συνθήκες για την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητας στη χώρα μας, σεβόμενοι το ευρωπαϊκό και κεκτημένο. Διεκδικώντας, όμως, ταυτόχρονα, βιώσιμους όρους μέσα από έναν Ολοκληρωμένο Εθνικό Στρατηγικό Σχεδιασμό που υλοποιούμε, στο πλαίσιο τόσο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, όσο και του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ, κι ο οποίος θέτει στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων του τη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος, τη διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας και επάρκειας, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, την ενθάρρυνση της συλλογικής οργάνωσης των παραγωγών μας, τη προστασία του περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Εδώ, να κάνω μια αναφορά και να πω ότι ο στόχος μας, η διαμόρφωση ενός ελκυστικού πλαισίου, που μέσα από τις απαραίτητες αλλαγές που προωθούμε σε ευρωπαϊκό επίπεδο για ακόμα πιο ικανοποιητικούς όρους κίνητρα και κυρίως πρόσθετους πόρους, που θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή των παραγωγών σε δράσεις και ταυτόχρονα με τον Πράσινο Μετασχηματισμό της γεωργίας θα υπηρετούν τη βιωσιμότητα των γεωργοκτηνοτροφικών μας εκμεταλλεύσεων.

Επίσης, την προσέλκυση Νέων Γεωργών για την ηλικιακή ανανέωση του παραγωγικού μας δυναμικού, τη στήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας και την πληθυσμιακή αναζωογόνηση της υπαίθρου. Τη στήριξη κοινωνικής συνοχής σε αγροτικές περιοχές μέσα από τη διευκόλυνση επιχειρηματικής ανάπτυξης για τη διαφοροποίηση τοπικής οικονομίας και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και ευκαιριών απασχόλησης. Στόχος μας εδώ είναι, αξιοποιώντας κυρίως τους πόρους των τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων LEADER, η προσέλκυση ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων που θα συμβάλλουν στο να αναδειχθεί η τοπική κοινωνία, η τοπική ταυτότητα κάθε αγροτικής περιοχής. Είτε αυτό αφορά την πολιτιστική και φυσική κληρονομία της υπαίθρου, είτε την προβολή και τη διάθεση των τοπικών προϊόντων.

Κυρίες και κύριοι, για μας ο παραγωγικός μετασχηματισμός του πρωτογενή τομέα της χώρας μας συνιστά τη μεγαλύτερη πρόκληση με όρους που θα διασφαλίζουν την ισόρροπη υπηρέτηση του συνόλου των στόχων της ΚΑΠ, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη τις αλληπάλληλες κρίσεις και τις επιπτώσεις τους στη βιωσιμότητα και το εισόδημα των παραγωγών μας. Σε αυτό το νέο περιβάλλον, οι προωθούμενες μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ οφείλουν να επιδείξουν προσαρμοστικότητα και ευελιξία, προκειμένου κανείς να μην μείνει πίσω και οι στόχοι να επιτευχθούν με δίκαιο και ισόρροπο τρόπο για όλους. Αυτά διεκδικούμε σε κάθε ευκαιρία στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θέτοντας στο επίκεντρο, πριν και πάνω απ' όλα, τον άνθρωπο, το γεωργό, το κτηνοτρόφο και το μελισσοκόμο.

Κατ' επέκταση, οι πόροι της ΚΑΠ θα πρέπει να κατευθύνονται σε παρεμβάσεις με πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, να πιάνουν τόπο, δεδομένων μάλιστα των δημοσιονομικών περιορισμών του Ενωσιακού προϋπολογισμού, σε παρεμβάσεις που δίνουν απαντήσεις στις ανάγκες κάθε παραγωγού προδιδόμενη αξία στο μόχθο του και που ανοίγουν νέους δρόμους και προοπτικές στη δραστηριότητά του. Στην

επιδίωξη αυτών των βασικών στρατηγικών μας προτεραιοτήτων αποδίδουμε μεγάλη σημασία στο Υπουργείο και γι' αυτό τον λόγο κατευθύνουμε σημαντικούς πόρους τόσο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης όσο και του Στρατηγικού Σχεδίου της νέας ΚΑΠ σε αναπτυξιακές παρεμβάσεις που με την δική τους ενεργή συμμετοχή και στήριξη μπορούν να τις υπηρετήσουν και να συμβάλουν καθοριστικά στο νέο παραγωγικό πρότυπο που όλοι μας οραματιζόμαστε. Με αυτά τα λίγα λόγια, κύριε Πρόεδρε, αγαπητές φίλοι και φίλοι, να σας ευχαριστήσω για την προσοχή σας, να ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης και να σας δώσω έτσι και συγχαρητήρια για τη συμμετοχή σας. Σκέφτομαι πραγματικά τα αποτελέσματα και οι συζητήσεις που θα κάνετε να είναι σημαντικά, ώστε να σας οδηγήσουν στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης όλων αυτών των σημαντικών πόρων που έρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στη χώρα μας. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να ευχαριστήσουμε τον κύριο Υπουργό.

Τώρα θα κάνουμε ένα μικρό διάλειμμα. Θα ακολουθήσει μία μικρή εισήγηση δική μου και θα ακολουθήσουν οι εισηγήσεις των Υπηρεσιών, ο διάλογος και μετά κατά τις 12.30 θα κάνουμε πάλι ένα διάλειμμα για να ξεκινήσουμε την Επιτροπή του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ. Όχι πάνω από δέκα λεπτά, παρακαλώ.

-ΔΙΑΛΛΕΙΜΑ-

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Οφείλω να σας πω ότι έχουμε μια εξαιρετικά μεγάλη απαρτία, 65% στο ΠΑΑ και 70% στο Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ. Θα μιλήσω πολύ συνοπτικά γιατί θα τα ακούσετε και μετά, για τον απολογισμό του έργου μας. Σε όρους δημόσιας δαπάνης η ενεργοποίηση του ΠΑΑ, δηλαδή εντάξεις έργων, ανήλθε στο 124%, οι πόροι του είναι ήδη στο 94%, χωρίς να υπολογίζονται οι πόροι της μεταβατικής περιόδου που είναι 2 δις.

Οι εντάξεις και η ολοκλήρωση των πληρωμών είναι βέβαιο ότι θα επιτύχουν εξαιρετική απόδοση σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους. Μάλιστα, η πληρωμή του 2022, ύψους 1,2 δις αποτελούν τη μεγαλύτερη οικονομική επίδοση του ΠΑΑ από οποιαδήποτε άλλη χρονιά, σε οποιαδήποτε προγραμματική περίοδο. Για να το πω και με όρους αθλητικούς είναι ρεκόρ όλων των εποχών, ενώ για το έτος 2023 ανήλθαν σε εξίσου υψηλά επίπεδα και θα έφταναν ξανά το 1,2 ίσως και να το ξεπερνούσαν αν δεν είχαμε κάποιους τελευταίους περιορισμούς από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Υπερκαλύψαμε και το στόχο του ΕΣΠΑ για όλα τα έτη εφαρμογής, ενώ το ίδιο αναμένεται να γίνει και το 2024. Υπερκαλύψαμε με άνεση και το στόχο πληρωμών που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Υλοποιούμε ένα από τα μεγαλύτερα Προγράμματα που έχουν χρηματοδοτηθεί από πόρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Μια μικρή αναφορά, θα κάνω: Νέους γεωργούς

600 εκατομμύρια. Εξαντλήσαμε κάθε χρηματοδοτική δυνατότητα με την ένταξη επιπλέον 2.200 επιλαχόντων στη νέα Πρόσκληση με 81 εκατομμύρια ευρώ. Ενώ, έχουμε ήδη κάνει προδημοσίευση και σήμερα δημοσιεύσαμε οπότε θα γίνει και η παρουσίαση της μοριοδότησης για τη νέα Πρόσκληση εντός του 2024, μετά τη ΔΕΘ, με 410 εκατομμύρια. Η βιολογική κτηνοτροφία, γεωργία και μελισσοκομία με πληρωμές πάνω από 700 εκατομμύρια ευρώ.

Η νέα Πρόσκληση θα γίνει εντός του 2024, περίπου τον Νοέμβριο, με 288 εκατομμύρια ευρώ. Έχουμε επιτύχει μια τεράστια μόχλευση πόρων μέσω του προγράμματος ΥΔΩΡ2.0 μοχλεύοντας πόρους της τάξης των 4 δισεκατομμυρίων. Το Ταμείο Ανάκαμψης έχει το 30% του κόστους του κατασκευαστικού και εντός της εβδομάδας θα υπογραφεί η Πρόσκληση για το πρώτο μας μεγάλο έργο ΣΔΙΤ, για το έργο του Ταυρωπού.

Αυτό δεν έχει να κάνει με το ΠΑΑ, αλλά το αναφέρω γιατί είναι μια μεγάλη πρόοδος. Κάποτε θα ήταν ανέκδοτο αν έλεγες ότι το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης θα έκανε ΣΔΙΤ, καθόσον την εμπειρία την είχε μόνο το Υποδομών, βλέπετε όμως ότι μπορέσαμε και τα έργα που αναλάβαμε τα υλοποιούμε και μπορέσαμε και ξεπεράσαμε και τους δασκάλους μας.

Στο LEADER δώσαμε για πρώτη φορά συνολικούς πόρους άνω των 600 εκατομμυρίων ευρώ. Η Πελοπόννησος έχει πολύ καλές αναπτυξιακές, με επικεφαλής το Πάρνωνα, ο οποίος μας κάνει και εξαγωγή τεχνογνωσίας αφού το Πρόγραμμα Νήσων - Αττικής που φτάνει μέχρι τα Κύθηρα το υλοποιούν στελέχη του. Και ήταν κάτι πολύ καλό γιατί έγινε για πρώτη φορά στην Αττική πρόγραμμα LEADER και θα ήταν άδικο γιατί πραγματικά αυτά τα νησιά: η Σαλαμίνα, ο Πόρος, οι Σπέτσες, τα Κύθηρα είναι πάρα πολύ αγροτικά.

Τώρα σχετικά με τα Σχέδια Βελτίωσης: Διαθέσαμε πάνω από 305 εκατομμύρια με προκήρυξη 180 εκατ. Ευρώ και τη χρήση υπερδέσμευσης αλλά τονίζω ότι έγκαιρα θα πρέπει να ολοκληρωθούν μέχρι 30/10 του 2025 για να αποπληρωθούν εντός του 2025. Κάναμε ένα μεγάλο σχέδιο παρεμβάσεων σε περιοχές που επλήγησαν όπως η Θεσσαλία, η Φθιώτιδα, η περιοχή του Δομοκού που είναι ενιαία υδρολογικά με τη Θεσσαλία. Ακόμη και για τις πυρκαγιές: στη Ρόδο και τον Έβρο που ήταν η μεγαλύτερη δασική πυρκαγιά που έγινε στην Ευρώπη την περασμένη χρονιά.

Δώσαμε στο Μέτρο 5.2, 45 εκατομμύρια ευρώ. Η παράταση είναι μέχρι τις 31/7. Υλοποιούμε δύο Προγράμματα για την απονιτροποίηση ύψους 150 εκατομμυρίων ευρώ.

Εντάξαμε το σύνολο των επιλαχόντων στα Σχέδια Βελτίωσης της Πρόσκλησης του 2023 για τις περιοχές που επλήγησαν από τα ακραία καιρικά φαινόμενα του Ντάνιελ και άλλα. Η συγκεκριμένη πρόσκληση αξιολογήθηκε πολύ γρήγορα, και οφείλω να συγχαρώ τους Περιφερειάρχες γιατί οι Υπηρεσίες τους ολοκλήρωσαν πραγματικά σε χρόνο ρεκόρ την αξιολόγηση. Έμφαση δόθηκε στα Σχέδια Βελτίωσης με επενδύσεις καινοτομίας, νέων ψηφιακών τεχνολογιών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Προχωρήσαμε σε νέες Προσκλήσεις και Προδημοσιεύσεις για την ευζωία, για τους χοίρους, 28 εκατομμύρια ευρώ. Ειδικά Προγράμματα Βελτίωσης της ποιότητας και ειδικότερα αύξηση της προστιθέμενης αξίας στρατηγικής προτεραιότητας προϊόντων

όπως το βαμβάκι, διαθέτοντας 41 εκατομμύρια. Το ετήσιο Πρόγραμμα της Εξισωτικής το οποίο είναι βασικό. Μπορεί καμιά φορά να θεωρείται δεδομένο αλλά τίποτα δεν είναι δεδομένο. Δόθηκαν 235 εκατομμύρια από το νέο Πρόγραμμα, από το Στρατηγικό Σχέδιο, και ενώ έγινε και η Προδημοσίευση και η πληρωμή που θα γίνει το Δεκέμβριο του 2024, θα γίνει με ασφάλεια.

Για τα δασικά μέτρα χρειάζεται κι άλλη προσπάθεια, και βέβαια δεν είμαστε περήφανοι με την καθυστέρηση, αλλά δεν μπορεί να μην είμαστε περήφανοι που επιτέλους υλοποιούμε. Ξεκίνησαν οι πληρωμές για το Πρόγραμμα των Γεωργικών Συμβούλων, το οποίο ήταν ένα Πρόγραμμα το οποίο δεν μπόρεσε να εφαρμοστεί μέχρι τώρα. Ολοκληρώθηκαν οι εντάξεις και ξεκίνησαν οι πληρωμές για το Μέτρο της Συνεργασίας για την προώθηση της καινοτομίας. Συνεχίζουμε να έχουμε αगाστή συνεργασία με τον ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ για τα θέματα κατάρτισης των Νέων Γεωργών, αλλά και για άλλα. Και, βέβαια είμαστε ιδιαίτερα περήφανοι για το πόσο καλά πήγαμε στα θέματα του χρηματοπιστωτικού τομέα, τα οποία είναι δύσκολα και βέβαια απαιτούνται ειδικοί όροι διαφάνειας για τη χορήγηση εγγυήσεων, για λήψη επενδυτικών δανείων και κεφαλαίου κίνησης και πετύχαμε να δώσουμε την πρόσθετη χρηματοδότηση στο Ταμείο Μικρών Δανείων Αγροτικής Επιχειρηματικότητας, το Ταμείο Μικροπιστώσεων που με συνεισφορά 61,5 εκατομμύρια ευρώ από το ΠΑΑ δώσαμε επιπλέον, από τα αρχικά 21,5, άλλα 40 εκατομμύρια, τα οποία να θυμίσω είναι δάνεια μέχρι 25 χιλιάδες ευρώ.

Να μιλήσω λίγο και εν συντομία για το Στρατηγικό Σχέδιο της ΚΑΠ. Ενεργοποιήθηκαν νέες Προσκλήσεις που θα είναι άνω του 1,2 δις. Νέοι γεωργοί 410 εκατ. Ευρώ και βέβαια προβλέπεται και εκεί να έχουμε ακόμα μεγαλύτερη υπερδέσμευση ώστε να εντάξουμε όσο το δυνατόν περισσότερους Νέους Γεωργούς. Εξισωτική αποζημίωση όπως είπαμε 235 εκατ. ευρώ. Μεταποίηση 120 εκατ. ευρώ. Σύσταση και λειτουργία Ομάδων Παραγωγών. Εδώ προσπαθούμε να ενώσουμε όσο δυνατόν περισσότερους παραγωγούς να λειτουργήσουν ως ομάδες παραγωγών επ' ωφελεία τους. Γεωργοπεριβαλλοντικές δράσεις, Κομπούζιο, Σπάνιες Φυλές, Βιολογική Γεωργία ως Πρόγραμμα και όχι ως Οικοκοιολογικό Πρόγραμμα 350 εκατομμύρια ευρώ. Τομεακά Προγράμματα που πλέον είναι υπό τη Διαχειριστική Αρχή. Οπωροκηπευτικά, μέλι, οίνος 190 εκατομμύρια ευρώ.

Επιτρέψτε μου να μην αναφέρω τίποτα άλλο πλην των 19 τεκμηριωμένων προτάσεων για την αναθεώρηση της ΚΑΠ και να ευχαριστήσω τον κύριο Μανέτα, τον κύριο Παπά και την κυρία Καραμαγκιόλη και τρεις Υπηρεσίες δηλαδή γιατί δημιουργήσαμε μια καλή ομάδα με άριστη συνεργασία τόσο μεταξύ μας, όσο και με τις κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου που εποπτεύει η κυρία Παπαδημητρίου, η Γενική μας, Διευθύντρια. Οι 19 πλήρως τεκμηριωμένες προτάσεις για την αναθεώρηση της ΚΑΠ έχουν στόχο την απλοποίηση των απαιτήσεων και διαδικασιών κυρίως προς την περιβαλλοντική αιρεσιμότητα και τα οικολογικά προγράμματα. Οι 10 ή 11 προτάσεις έγιναν ήδη αποδεκτές και βέβαια συνεχίζονται να είναι σε συζήτηση και οι υπόλοιπες προτάσεις αυτές που κατέθεσε η Ελλάδα και ο Υπουργός μας ο κύριος Αυγενάκης στα Συμβούλια των Υπουργών, έχοντας συγκροτήσει και τη συμμαχία των χωρών του

Νότου που είναι η Γαλλία, η Ισπανία και η Ιταλία. Πιστεύουμε ότι τα πράγματα πηγαίνουν καλά.

Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τα στελέχη του Υπουργείου Οικονομίας και Επενδύσεων, τον Υπουργό, τον Νίκο Παπαθανάση, τον Γενικό Γραμματέα τον Δημήτρη τον Σκάλκο, τη Ζωή Γεωργοπούλου βέβαια που είναι η Γενική Διευθύντρια στη θέση του κυρίου Φίρμπα και βέβαια όλους όσους έχουν συντελέσει ώστε να έχουμε μια εξαιρετική απόδοση στο Πρόγραμμα. Εγώ θεωρώ ότι μια από τις μεγαλύτερες προσφορές που έχω κάνει με τις δύο θητείες μου σε αυτό το Υπουργείο, δεν είναι τίποτα άλλο παρά να εκπαιδευτούν κάποια άτομα δίπλα μου, σε θέματα αποφάσεων, να τηρούμε τα χρονοδιαγράμματα στα οποία είμαι κάθετος και βέβαια να έχουν όρους διαφάνειας και να προσπαθούμε πάντα να είμαστε έξω από γκρίζες ζώνες. Ακόμη χαιρόμαστε για την εξαιρετική συνεργασία με την Αρχή Διαφάνειας. Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω όλους για τη μέχρι σήμερα συνεργασία μας.

Θα προχωρήσουμε, αφού όπως είπα νωρίτερα έχει γίνει η διαπίστωση της απαρτίας, στην έγκριση ημερησίας διάταξης της 15ης συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης. Προφανώς την έχουμε οπότε:

ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

Την έγκριση των πρακτικών της 13ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης που σας έχει σταλεί στο φάκελο. Ευχαριστώ πολύ για την έγκριση.

ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

Συνεχίζουμε με την πορεία υλοποίησης του ΠΑΑ, την οποία θα παρουσιάσει ο κύριος Ηλίας Τσεργούλας, ένα πολύ καταξιωμένο στέλεχος και θέλω να τον ευχαριστήσω πραγματικά, γιατί τον κύριο Τσεργούλα συνήθως τον ταλαιπωρώ και σε ώρες περίεργες.

Ηλίας Τσεργούλας - Προϊστάμενος της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Ροών και Πληροφοριακών Συστημάτων

Καλησπέρα. Κύριε Γενικό μου με υποχρεώνεται, σας ευχαριστώ πολύ για τα καλά σας λόγια, δεν περίμενα τέτοια εισαγωγή.

Η κλασική πορεία υλοποίησης όπως σε κάθε Επιτροπή Παρακολούθησης.

Πάντα ξεκινάμε από το που βρισκόμαστε σήμερα. Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης διαθέτει 6,51 δις Ενωσιακής συμμετοχής το οποίο αποτελείται από τρία μέρη.

Την αρχική κατανομή του ΠΑΑ με τα 4,72 δις, την επιπλέον κατανομή πόρων από τον Μεταβατικό Κανονισμό τα 1,43 δις και του μέσου ανάκαμψης τα 365 εκατομμύρια ευρώ.

Επί όλων αυτών βρισκόμαστε σε ένα ποσοστό απορρόφησης συνολικό 83,31% και στα επιμέρους, το βλέπουμε σαν μια διαχείριση χαρτοφυλακίου σε οικονομικούς όρους, βλέπουμε μεγάλη απόδοση ήδη στο 94,17% του ΠΑΑ για τα κλασικά μέτρα, στο 60% για το μεταβατικό, εδώ σημειώνουμε ότι το υπόλοιπο ουσιαστικά είναι η βιολογική γεωργία και οι υπερδεσμεύσεις του LEADER και στο μέσο ανάκαμψης που κυρίως είναι η νιτρορύπανση και οι πρόσφατες εντάξεις της δεύτερης Πρόσκλησης των Σχεδίων Βελτίωσης.

Οι πληρωμές μας είναι στα 6,3 δις δημόσια δαπάνη. Ενωσιακή συμμετοχή στα 5,23 δις. Τι σημαίνει πρακτικά αυτό, ότι έχουμε περίπου 1,3 δις υπόλοιπο Ενωσιακών Πόρων για να απορροφήσουμε μέχρι το τέλος του 2025.

Έχουμε 1,5 χρόνο, αν το πάρουμε και σε εξάμηνα βγαίνει περίπου 400 εκατομμύρια ανά εξάμηνο. Θεωρούμε το στόχο εφικτό και θα συνεχίσουμε για να τον πετύχουμε. Πέρα από το που βρισκόμαστε σήμερα, πάντα βάζουμε και το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται το Πρόγραμμα. Αυτά τα δύο διαγράμματα δείχνουν τη θέση μας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο αριστερό διάγραμμα μέχρι και το Q1, το πρώτο τρίμηνο δηλαδή του 2024, βρισκόμαστε κοντά στο μέσο όρο απορρόφησης σε σύγκριση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Με το τότε 81%.

Το δεξιό διάγραμμα δείχνει σε απόλυτες τιμές τις πληρωμές που έχουμε ζητήσει, τα αιτήματα πληρωμής που έχουμε υποβάλει σαν κράτος μέλος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το τελευταίο 17μήνο. Είναι ολόκληρο 2023 και το πρώτο τρίμηνο του 2024 όπου εκεί δείχνει σε απόλυτες τιμές ότι βρισκόμαστε από τα κράτη μέλη που φέρνουν δαπάνες σε υψηλό βαθμό. Στην 7η θέση με 1,1 δις Ενωσιακών Πόρων. Ομοίως εντός χώρας σε εθνικό επίπεδο, φαίνονται - οι δηλωθείσες δαπάνες ανά Προγραμματική Περίοδο. Η Αγροτική Ανάπτυξη ξεχωρίζει στην πρώτη θέση κυρίως όμως -εδώ πέρα θα το διαχωρίσουμε - λόγω και του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στις πρόσφατες ενισχύσεις που πληρώθηκαν από τον Πυλώνα 1 -φαίνεται και με το ροζ χρώμα - σε αντιπαράθεση με το ΕΣΠΑ, όμως δεν θα πρέπει να αδικήσει τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, γιατί όπως είπε και η κυρία Ζέρβα προηγουμένως πέτυχαν ένα υψηλό ποσοστό απορρόφησης και τώρα είναι σε φάση ενεργοποίησης της νέας Προγραμματικής Περιόδου.

Αντίστοιχα, δεξιά: Για τις πληρωμές μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων φαίνεται η συνεισφορά μας σε σύγκριση με όλα τα υπόλοιπα Επιχειρησιακά Προγράμματα. Όπως βλέπετε είμαστε στην 3η θέση σε σύγκριση με τα υπόλοιπα. Στις πληρωμές μας, δεν περιλαμβάνονται του Πυλώνα 1 καθώς δεν καλύπτονται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, έχουν άλλη πηγή χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με τις πληρωμές ανά έτος.

Είχαμε κλείσει στα 845 εκατομμύρια. όπως είπαμε στην προηγούμενη Επιτροπή Παρακολούθησης είχαμε αναθεωρήσει λίγο χαμηλότερα τις προβλέψεις και όντως εκεί ανήλθαν τελικά. Λόγω συνεπειών Ουκρανικής κρίσης και αύξησης κόστους

πρώτων υλών που είχαν δυσκολίες τα Επενδυτικά Προγράμματα να φέρουν προβλεπόμενες πληρωμές. Στο 2024 βλέπουμε λίγο μια ανάλυση ανά τρίμηνο, ευελπιστούμε προβλέπουμε ότι θα φτάσουμε στα 970 εκατ. Ευρώ, στόχος ετήσιος σε δημόσια δαπάνη πάντα, με τη μερίδα του λέοντος όπως αναφέρουμε το Μέτρο 4, τα Επενδυτικά, το Μέτρο 11 Βιολογική Γεωργία και τα υπόλοιπα που έχει για το έτος εφαρμογής και το LEADER στο πλαίσιο των υπερδεσμεύσεων που έχουν δοθεί και αναμένουμε να αποδώσουν τα μέγιστα.

Όσον αφορά τον κανόνα N+3. Παραμένει η επίτευξη του στόχου για το 2023 με διαφορά 600 εκατομμύρια περίπου. Για το 2024 ναι μεν σήμερα, Μάιο, είμαστε λίγο χαμηλότερα από το στόχο αλλά η διαφορά είναι τόσο μικρή και σε σχέση με τις προβλέψεις πληρωμών του έτους, θεωρούμε ότι θα το πετύχουμε και πάλι. Με διαφορά μάλιστα περίπου 500 εκατομμύρια. Αυτή η διαφάνεια, αν και είναι πλούσια στην πληροφορία κρατάμε πάντα τα μέτρα που απέδωσαν που είχαμε το μεγαλύτερο μερίδιο και στις εντάξεις και στις πληρωμές. Η Εξισωτική, η οποία έχει ολοκληρωθεί πλέον. Η Βιολογική Γεωργία, η οποία είχε ένα υπόλοιπο περίπου 400 εκατομμυρίων από τις Προσκλήσεις, κυρίως από την 5^η Πρόσκληση και τα επενδυτικά, βλέπε εγγειοβελτιωτικά, Σχέδια Βελτίωσης και η δεύτερη Πρόσκληση μεταποίηση και αγροτική οδοποιία.

Και τώρα ερχόμαστε στην Ανά Μέτρο υλοποίηση με σύντομη ανάλυση.

Το Μέτρο 1. Είμαστε πλέον στην κατάρτιση των 14.000 Νέων Γεωργών που προήλθαν από την 3^η Πρόσκληση του Υπομέτρου 6.1 και σε αυτό το πλαίσιο έχει γίνει η ένταξη της Πράξης για 14 εκατομμύρια του ΕΛΓΟ Δήμητρα. Έως σήμερα βρισκόμαστε στα 21 εκατομμύρια από τα 41 ενταγμένα, αλλά με ομαλό ρυθμό θα καλυφθεί και αυτή η διαφορά.

Για το Μέτρο 2. Έχουν και επίσημα ξεκινήσει οι πληρωμές. Έχουν γίνει ήδη οι πρώτες πληρωμές για περίπου μισό εκατομμύριο, σχεδόν μισό εκατομμύριο δημόσια δαπάνη/ Από το εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο 169.000 νέων ωφελούμενων γεωργών ήδη έχουν καταχωριστεί στο σύστημα τα 2/3 το 70% μέχρι και 27 Μαΐου και 34.000 Συμβουλές σαν φυσικό αντικείμενο.

Τα αιτήματα πληρωμής. Έως τώρα έχουμε περίπου στα 5,7 εκατομμύρια εκ του οποίου ήδη έχει καθαριστεί το 1 εκατομμύριο.

Όσον αφορά το Υπομέτρο 2-3 που υπήρχε μια κατανομή ποσού, αυτό με την επικείμενη τροποποίηση θα αφαιρεθεί.

Στο Μέτρο 3. Συνεχίζουν οι πληρωμές του Μέτρου... της πρώτης Πρόσκλησης του Μέτρου ενεργοποιήθηκαν εντός του 2024. Μικρό ποσό μεν μέχρι τώρα αλλά υπάρχει ένας ταχύς ρυθμός ανάκαμψης των πληρωμών. Έχουμε 5,96 εκατομμύρια δεσμευμένα εκεί. Ενώ στη 2η Πρόσκληση οι 59 αιτήσεις που έχουν κατατεθεί μέχρι τώρα και αντιστοιχούν στα 14,2 εκατομμύρια στο προσεχές διάστημα, όχι στους προσεχές έχει ήδη ξεκινήσει η αξιολόγηση στο Πληροφορικό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων ώστε και αυτοί με τη σειρά τους να ενταχθούν και να προχωρήσουμε στο πρώτο έτος πληρωμής. Πληρωμής του πρώτου έτους δέσμευσης.

Για τα Σχέδια Βελτίωσης. Η πρώτη Πρόσκληση έχουμε ήδη φτάσει στα 454 εκατομμύρια Από την αρχική Πρόσκληση των 316. Μέσα στο πρώτο εξάμηνο τα 30

εκατομμύρια, χαμηλώνει ο ρυθμός πληρωμών σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα, γιατί πλέον έχουν υλοποιηθεί τα περισσότερα, κλείνουν οι εκκρεμότητες για να φτάσουμε στο πραγματικό αριθμό έργων που υλοποιήθηκαν και έφεραν τα αποτελέσματα τα αναμενόμενα. Ταυτόχρονα όμως ξεκινάει δυναμικά η δεύτερη Πρόσκληση των Σχεδίων Βελτίωσης έχει αναπτυχθεί το Σύστημα Υποβολής Αιτημάτων πληρωμής με προσδοκία να κατατεθούν οι πρώτες αιτήσεις πληρωμής εντός του Ιουνίου. Και, να φέρουμε επειδή αυτά καλύπτονται από το μέσο Ανάκαμψης οι περισσότερες των Περιφερειών, μέχρι το τέλος του 2025 τις αναμενόμενες πληρωμές. Στη μεταποίηση συνεχίζεται, είναι μία από τις περιπτώσεις που είπαμε ότι τα επενδυτικά δοκιμάστηκαν μέσα στην περίοδο τώρα του πληθωρισμού, έτσι είναι και η μεταποίηση του Υπομέτρου 4.2, έχουμε 510 εκατομμύρια στις νέες Προσκλήσεις σαν σύνολο, από τα οποία έχουν πληρωθεί μέχρι τώρα περίπου τα μισά, τα 251 εκατ. €, και δίνεται μία ευελιξία, δίνονται δυνατότητες στους δικαιούχους να παραμείνουν ενεργοί στο Πρόγραμμα μέσω και μιας παράτασης που έχει δοθεί μέχρι 31 Ιουλίου του 2024 ώστε να φέρουν την πληρωμή και να κλείσουν το έργο τους χωρίς προβλήματα.

Στα εγγειοβελτιωτικά. Ο πίνακας είχε φτιαχτεί προχθές, δείχνει την υφιστάμενη κατάσταση όπως ήταν λίγο πολύ ως προς τις εντάξεις και στις αρχές του έτους. Οι πληρωμές έχουν προοδεύσει αρκετά και οι παράλληλες συμβασιοποιήσεις. Αυτό που δεν έχει αυτή η διαφάνεια είναι το προχθεσινό επικαιροποιημένο πίνακα αποτελεσμάτων για τη νέα Πρόσκληση των εγγειοβελτιωτικών όπου ανακοινώθηκαν παραδεκτές τρεις αιτήσεις στήριξης με συνολικό προϋπολογισμό 92 εκατομμύρια ευρώ.

Στο Μέτρο 5. Υπάρχει μια σειρά Προσκλήσεων διαφορετικής στόχευσης, έχουμε τις δύο Προσκλήσεις του 5.1.1 που αφορούν τα αντιχαλαζικά, κυρίως επενδύσεις πρόληψης. Υλοποιούνται από τον ΕΛΓΑ. Η πρώτη Πρόσκληση λίγο πολύ έχει ολοκληρωθεί. Η δεύτερη Πρόσκληση έχει πάλι ένα πολύ ταχύ ρυθμό υλοποίησης. Τα υποκαταστήματα του ΕΛΓΑ πλέον έχουν εξοικειωθεί και δείχνουν μεγάλη ευελιξία και αποτελεσματικότητα στις πληρωμές. Έχει ανοίξει ταυτόχρονα η διαδικασία υποβολής Προκαταβολών -Τροποποιήσουν και σύντομα των πληρωμών για την πρόληψη πανώλης χοίρων που γίνεται από την Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής.

Ενώ για το Υπομέτρο 5.2, που αφορά την αποκατάσταση ζημιών κυρίως στις πλημμυρόπληκτες περιοχές και στις πυρόπληκτες, έχουμε παράλληλη τώρα την υποβολή αιτήσεων. Είναι ενεργή μέχρι και 31 Ιουλίου.

Οι Νέοι Γεωργοί. Τώρα βρισκόμαστε σε μια φάση υλοποίησης της 3ης Πρόσκλησης κυρίως των Επιχειρηματικών Σχεδίων, των δικαιούχων αυτών. Η 1η και 2η Πρόσκληση είναι σε φάση που υποβάλλουν, αν όχι όλοι οι περισσότεροι, την αίτηση πληρωμής, ολοκλήρωσης του επιχειρηματικού τους σχεδίου.

Παράλληλα για το 6.3 που ήταν ένα Υπομέτρο 45 εκατομμυρίων ευρώ ενταγμένων σε δικαιούχους είμαστε σε φάση πάλι καταβολής της δεύτερης δόσης της ολοκλήρωσης των οποίων τα 6 εκατομμύρια ήδη έχουν πληρωθεί μέσα στο πρώτο εξάμηνο και οδεύει προς την ολοκλήρωση του και αυτό.

Το Μέτρο 7 έχει δύο χαρακτηριστικά μέρη: Τα θεματικά Σχέδια Διαχείρισης τα οποία έχουν προχωρήσει σημαντικά καθώς και τις δύο προτάσεις από την πρώτη Πρόσκληση στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη που έχουν ολοκληρωθεί. Στην Κρήτη πάλι έχει ολοκληρωθεί και εκκρεμούν και δύο από την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με το σύνολο των εντάξεων να ανέρχεται σε 300 χιλιάδες περίπου, από τα οποία έχουν πληρωθεί οι 220.000 Αντίστοιχα, σε υποδομές της Ευρωζώνης, τα ορόσημα παρέμειναν ίδια σε μεγάλο βαθμό αλλά μεταφέρθηκαν χρονικά. Παραμένει το σημείο για την υπογραφή συμβάσεων για τα LOT 2, 4, 5 και 6, που μας αφορούν, εντός του Μαΐου. Υπολογίζεται ότι εντός του Ιουνίου, μάλλον θα ενημερωθεί η παρουσίαση.

Αναφορικά με το Μέτρο 8 το οποίο περιλαμβάνει τρία υπόμετρα.

Το 8.1, η δάσωση, που είναι οι ανειλημμένες υποχρεώσεις της δάσωσης και αναμένεται να αποκατασταθούν οι πληρωμές όσον αφορά στο έτος εφαρμογής 2022 και να προχωρήσουν εύρυθμα.

Για τα Υπομέτρα 8.3 και 8.4, που είναι κυρίως Δημόσια Έργα, το πρώτο για πρόληψη ζημιών, το δεύτερο για αποκατάσταση ζημιών, έχουμε τις υψηλές εντάξεις, όπως θα δείτε και στον πίνακα παρακάτω, ο συνοπτικός που είναι από τη Γενική Διεύθυνση δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, η οποία είναι ο Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης, αρκετά έργα απεντάσσονται, κυρίως λόγω της διαγωνιστικής διαδικασίας ή προτεραιοτήτων, έναντι άλλων, στρατηγικών επιλογών. Και καταλήγουμε στις εντάξεις, όπου έχουμε 106 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων έχουν πληρωθεί τα 7,7. Εδώ, μέσα σε αυτά τα 106, ειδικά για το Υπομέτρο 8.3, περιλαμβάνονται και τα πιο πρόσφατα αποτελέσματα, οι εντάξεις της δεύτερης Πρόσκλησης, με δικαιούχο την Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους και τις αντίστοιχες Μονές, για 37 εκατομμύρια ευρώ.

Σχετικά με το Μέτρο 9, το οποίο κλείνουμε και αυτό, σχετικά με τα 168 ενεργά έργα έχει δοθεί παράταση στις υποβολές αιτημάτων της τελικής δόσης πληρωμής έως 14 Μαΐου και όσα από αυτά έχουν κατατεθεί θα γίνουν και οι αντίστοιχες επιτόπιες επισκέψεις - 40 έχουν ήδη γίνει - και θα κλείσουν και αυτά τα έργα την πενταετία τους, ώστε να υπάρξει και μια ομαλή μετάβαση με το νέο αντίστοιχο Μέτρο που θα ενεργοποιηθεί στο Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, με ομοειδές αντικείμενο.

Στο Μέτρο 10 περιλαμβάνονται αρκετές δράσεις. Έχουμε ουσιαστικά τις τρεις πρώτες για την ορνιθοπανίδα, ελαιώνα και αμπελώννα, που βρισκόμαστε σε καταβολή της πρώτης εκκαθάρισης για το έτος εφαρμογής του 2023. Για την νιτρορύπανση, πέρα από την 1η Πρόσκληση που ολοκληρώθηκε και τη 2η και 3η Πρόσκληση που ομοίως βρισκόμαστε στο επόμενο έτος εφαρμογής στην εκκαθάριση, έχουν εκδοθεί δύο νέες Προσκλήσεις για την παράταση των δικαιούχων όσον αφορά τις δύο Προσκλήσεις που είχαμε από το EURI, από το Μέσο Ανάκαμψης, 50 εκατομμύρια ευρώ η παράταση, κι άλλη μία νέα Πρόσκληση για νέους δικαιούχους με διετή περίοδο

δεσμεύσεων '24 και '25, συνολικός προϋπολογισμός που ανέρχεται στα 100 εκατομμύρια ευρώ.

Για τις δράσεις 11-7, ορυζώνες και σπάνιες φυλές ολοκληρώθηκαν και οι δεσμεύσεις. Στη δράση του Κομφούζιο έχουμε μια παράταση δεσμεύσεων όπως έχει γίνει κατόπιν Πρόσκλησης, για να δώσει και αυτή με τη σειρά της στη νέα παρέμβαση που θα υλοποιηθεί από το Στρατηγικό Σχέδιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Και, όσον αφορά στους Γενετικούς Πόρους έχει γίνει και εκεί μια νέα Πρόσκληση και έχει βγει ήδη απόφαση ένταξης, για 7 εκατομμύρια ευρώ.

Στο Μέτρο 11 δεν έγινε κάτι νέο μέσα σε αυτό το πρώτο πεντάμηνο. Τα νούμερα είναι λίγο πολύ όπως ήταν στις αρχές του έτους.

Συνοπτικά, από τα 1.414 εκατομμύρια έχουμε πληρώσει τα 1.020, συνεπώς υπάρχει ένα υπόλοιπο περίπου 400 εκατομμυρίων προς πληρωμή, τα οποία προέρχονται κυρίως από την 5η Πρόσκληση και είναι κυρίως δεδομένες πληρωμές, ανελαστικές.

Την εξισωτική την έχουμε ολοκληρώσει. Έχει ενεργοποιηθεί να είναι παρέμβαση του ΣΣ ΚΑΠ στο πρώτο έτος του 2023 και ομοίως τώρα στο 2024.

Σχετικά με το Μέτρο 14 για την ευζωία των ζώων, σε συνέχεια των ετήσιων στήριξης που κατατέθηκαν, (214 αιτήσεις για 52.000 χοιρομητέρες και αντίστοιχα 23 εκατομμύρια ευρώ), είναι υπό μηχανογραφική αξιολόγηση οι αιτήσεις όπου αναμένουμε σύντομα τα αποτελέσματα.

Στο Μέτρο 16 παραμένουμε στα 316 έργα που αντιστοιχούν σε 58 εκατομμύρια ευρώ. Είναι σε πλήρη εξέλιξη η φάση υλοποίησης με 166 τροποποιήσεις από τους ενδιαμέσους φορείς - κεντρικά και περιφερειακά- και μέχρι τώρα 150 αιτήματα πληρωμής εκ των οποίων στα 63 αιτήματα έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση. Τα στοιχεία αυτά είναι της προηγούμενης εβδομάδας, έχοντας ήδη ξεπεράσει τις 705.000 €.

Από τα 58 εκατομμύρια των εντάξεων έχουν πληρωθεί τα 2,3 εκατ. € με μεγάλο μέρος των πληρωμών να συνεχίζεται αλλά με σημαντική καθυστέρηση.

Στο LEADER για το πρώτο πεντάμηνο οι πληρωμές που αντιστοιχούν στο σύνολό του είναι 24 εκατομμύρια, τα περισσότερα από τα οποία αφορούν Δημόσιες και Ιδιωτικές Επενδύσεις και περίπου μισό εκατομμύριο από τα Διακρατικά Σχέδια Συνεργασίας και 2.600.000 για λειτουργικές δαπάνες.

Η Μονάδα και η Υπηρεσία έχουν προβεί σε ενέργειες για την τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου για τις πληγείσες περιοχές τόσο για το 19.2 όσο και για το 19.3 ενώ παράλληλα έχουν δοθεί υπερδεσμεύσεις σε πολλές ομάδες τοπικής δράσης κυρίως για ιδιωτικές επενδύσεις προκειμένου να καλυφθεί η επιπλέον ζήτηση που υπάρχει από δικαιούχους των περιοχών παρέμβασής τους. Ταυτόχρονα τακτοποιούνται και ορισμένες εκκρεμότητες σχετικά με ανενεργά έργα τα οποία προχωρούν σε εξυγίανση κατόπιν οδηγιών της αρμόδιας Υπηρεσίας.

Έχει εκδοθεί επίσης η έγκριση για την στήριξη των νέων ομάδων τοπικής δράσης για το ΣΣ ΚΑΠ και κατατεθεί το ποσό των 20.000 ευρώ ανά φάκελο καθώς και οι προκαταβολές, περίπου 430.000 για τα Σχέδια Συνεργασίας σε 17 εταίρους του 19.3. Από τα 643 εκατομμύρια σε τρέχουσα κατάσταση στις Εντάξεις έχουν πληρωθεί ήδη τα 285 εκατομμύρια ευρώ.

Όσον αφορά στα χρηματοδοτικά εργαλεία, έχουμε δύο ενεργά, Εγγυήσεις και Μικροδάνεια. Στις Εγγυήσεις οι συμβάσεις των τραπεζών ανέρχονται σε 621 για αντίστοιχα δάνεια 43 εκατομμυρίων ευρώ ενώ για τα μικροδάνεια κατόπιν και της πρόσφατης αύξησης του προϋπολογισμού και της υπερδέσμευσης ανέρχονται στα 61,5 εκατ. ευρώ, έχουμε 1.418 συμβάσεις για 33 εκατομμύρια περίπου, εκ των οποίων έχουν ήδη εκταμιευθεί τα 23 εκατομμύρια. Συνοπτικά, από τα 141 εκατομμύρια που επενδύσαμε στα χρηματοδοτικά εργαλεία, τα 48 ήδη έχουν επιστρέψει με πληρωμές.

Πάντα επιλέγουμε να εποπτεύουμε και να επιβλέπουμε τη διαχείριση των πόρων που έχουν εκχωρηθεί στις Περιφέρειες από τη Διαχειριστική.

Στο αριστερό διάγραμμα φαίνονται οι αναλήψεις και το ποσοστό των ενταγμένων πράξεων που έχουν από αυτών. Οπότε και, κατόπιν και των νέων αποτελεσμάτων των Σχεδίων Βελτίωσης, θα δείτε ότι σχεδόν όλες οι Περιφέρειες έχουν ξεπεράσει το 100% των πόρων που τους ανατέθηκαν και διαχειρίζονται πράξεις πέραν αυτών που τους είχαν ανατεθεί. Και, ομοίως φέρνουν και τις αντίστοιχες πληρωμές.

Θα δείτε κάποιες Περιφέρειες είναι ήδη πολύ κοντά στο 100%. Αυτό όμως έρχεται και συνδέεται και με το διάγραμμα στα δεξιά, στο οποίο τα ποσοστά κυμαίνονται από το 50% μέχρι 60% στα ποσά που έχουν πληρωθεί και αντίστοιχα βλέπουμε και το υπόλοιπο.

Παρά τις δυσκολίες παραμένουμε αισιόδοξοι. Η παρουσίαση της πορείας υλοποίησης λήγει εδώ, οπότε σας ευχαριστώ και εγώ με τη σειρά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε τον κύριο Τσεργούλα. Είναι μαζί μας τώρα και ο βουλευτής Μεσσηνίας της Νέας Δημοκρατίας ο κύριος Περικλής Μαντάς. Κύριε Βουλευτά, έχετε το λόγο για έναν σύντομο χαιρετισμό.

Βουλευτής Μεσσηνίας – κύριος Περικλής Μαντάς

Σας ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε. Καλημέρα σε όλους. Σας καλωσορίσω στην όμορφη, καλοκαιρινή Μεσσηνία. Κύριε Περιφερειάρχα, καλώς ήρθατε. Κύριε Γενικέ. Εύχομαι να απολαύσετε πέρα από τις εργασίες σας και την όμορφη πόλη μας και περιοχή μας.

Νομίζω ότι είναι εμφανής η πρόοδος που υπάρχει στο Πρόγραμμα. Παρακολουθώντας το πόσο σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης για τον τόπο μας και για το πρωτογενή τομέα είναι το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, έχουμε εστιάσει σε

ζητήματα που σχετίζονται κυρίως με τα έργα μεγάλων υποδομών και κάποιες καθυστερήσεις που υπάρχουν όπως στο μεγάλο αρδευτικό έργο, το Φιλιατρινό Φράγμα, το οποίο είναι έτοιμο από το 2017, γεμάτο νερό και δυστυχώς ακόμα και σήμερα δεν έχουμε δημοπρατήσει τα δίκτυα. Όπως και το έργο στο αλιευτικό καταφύγιο το οποίο υλοποιείται στη Μαραθούπολη και χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Από εκεί και μετά βεβαίως τις χρηματοδοτήσεις στα Σχέδια Βελτίωσης στους Νέους Γεωργούς. Νομίζω ότι η περιοχή μας αποτελεί πρωταθλήτη στο κομμάτι αυτό, τόσο σε επίπεδο συμμετοχής, αλλά και σε απορροφήσεις, αλλά κυρίως στην υλοποίηση των έργων και αυτό έγκειται κυρίως στη σπουδαία δουλειά που κάνουν οι Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας, τόσο στη Μεσσηνία, αλλά και ιδιαίτερα στην Τριφυλία, η οποία έχει πλέον καταστεί το δεύτερο μεγαλύτερο θερμοκηπιακό κέντρο στη χώρα, με επενδύσεις σε σύγχρονα θερμοκήπια, σε νέους αγρότες, σε Σχέδια Βελτίωσης. Έχουμε δημιουργήσει τον κύκλο, την αλυσίδα, την οικονομική αλυσίδα που απαιτείται μεταξύ του Δημοσίου, των ιδιωτών και των νέων αγροτών για να μπορούν να υλοποιούνται τα Προγράμματα γρήγορα, οι απορροφήσεις, με τη σπουδαία συμβολή των στελεχών μας εκεί και ιδιαίτερα του Διευθυντή του κυρίου Παρασκευόπουλου, ο οποίος είναι κι αυτός παρών εδώ σήμερα.

Είμαστε εδώ να βοηθήσουμε και βεβαίως να διεκδικήσουμε όσο περισσότερους πόρους γίνεται για τον τόπο μας, και εσείς βεβαίως με τη σειρά σας, να υλοποιήσετε στο πλαίσιο που σας αναλογεί, ένα Πρόγραμμα πολύ σπουδαίο για την πατρίδα μας, για τον πρωτογενή τομέα, και δεν πρέπει άλλωστε να λησμονούμε ότι η αγροτιά είναι αυτή που κράτησε όρθια την Ελλάδα στα δύσκολα, την οποία οφείλουμε όλοι μας να στηρίζουμε στο μέλλον.

Σας ευχαριστώ πολύ.

Καλή δύναμη στις εργασίες σας. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσω τώρα το λόγο στον Πρόεδρο της ΠΟΓΕΔΥ, πρόεδρο των γεωτεχνικών, στον κύριο Νίκο Κακαβά. Χωρίς τους γεωτεχνικούς δεν μπορούσε να προχωρήσει αυτό το Υπουργείο. Εδώ είμαστε στην έδρα των Αγαπητέ Νίκο έχεις το λόγο.

Νίκος Κακαβάς, Πρόεδρος ΠΟΓΕΔΥ

Πρωτίστως να σας συγχαρώ όλους σας, το Γενικό Γραμματέα, τους συναδέλφους μου που τόσο είμαι περήφανος για αυτούς, τους γενικούς διευθυντές, τους διευθυντές όλου του ΥΠΑΑΤ.

Όπως ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, έτσι και εγώ, η μεγάλη μας έννοια είναι ο πρωτογενής τομέας. Στο μόνο θέμα που διαφωνούμε – είναι ότι οι δασολόγοι εκτελούν απλά τους νόμους τους οποίους καλούνται να εφαρμόσουν.

Επειδή με χαρά βλέπω ότι οι συνάδελφοι εδώ της DG Agri με παρακολουθούν ακόμη και διαδικτυακά από τις τηλεοράσεις στις Βρυξέλλες θέλω να πω το εξής: Το μεγάλο ζητούμενο είναι, τι θέλουμε να κάνουμε σε αυτόν τον τόπο, ποιο πρωτογενή τομέα θέλουμε, τι είδους μεταποίηση θέλουμε.

Δυστυχώς ξέρετε ότι, και δεν χαίρομαι καθόλου για αυτό, ο ΟΠΕΚΕΠΕ μπήκε σε επιτροπεία. Είναι ένα σοβαρό πρόβλημα που θα πρέπει η Πολιτεία να προσπαθήσει να το διορθώσει.

Σχετικά με την πορεία υλοποίησης του ΠΑΑ μπορεί ακόμη να τα καταφέρνουμε, δεν θα μπορούμε να συνεχίσουμε έτσι αν δεν ενισχυθούν με στελεχιακό δυναμικό οι Υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ. Λοιπόν, αυτό θα πρέπει να είναι το πρώτο μέλημά μας.

Σας ευχαριστώ πολύ και καλή συνέχεια στις εργασίες σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έθεσες καίρια ερωτήματα. Σε ευχαριστώ για τα καλά σου λόγια και την κριτική σου. Είχε ζητήσει ο κύριος Γκουντούφα να μιλήσει. Μπορούμε να συνδεθούμε με το live streaming με τον κύριο Γκουντούφα; Ο κύριος Γκουντούφας είναι Γενικός Διευθυντής Δασών, πλέον ανήκει -εδώ και καιρό βέβαια - στο Υπουργείο Περιβάλλοντος. Μπορούμε να συνδεθούμε;

Ευάγγελος Γκουντούφας- Γενικός Διευθυντής Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΝ

Χαίρομαι πάρα πολύ. Καλησπέρα και σε όλες και όλους τους παρευρισκόμενους. Έχω παρακολουθήσει την συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης από την αρχή της, με εξαιρετικό ενδιαφέρον. Θα ήθελα να μου επιτρέψετε λίγο να τοποθετηθώ πάνω σε αυτά που ακούστηκαν και αφορούν τα έργα στα δάση.

Καταρχήν σε ό,τι αφορά τους λόγους καθυστέρησης της υλοποίησης των δασικών μέτρων και συγκεκριμένα του 8.3 και του 8.4 που αναφέρονται στην πρόληψη και στην αποκατάσταση φυσικών καταστροφών, έχουμε κάνει αναλυτικό υπόμνημα για όλους τους λόγους. Δεν θα ήθελα να επαναλάβω έτσι αποστειρωμένα τους λόγους. Εγώ το μόνο που θέλω να πω είναι ότι δυστυχώς πάρα πολλοί από αυτούς τους λόγους είναι στο ίδιο σημείο με την χρονική περίοδο την οποία τα γράψαμε, και τα λέγαμε και φωνάζαμε, προκειμένου να λυθούν τα ζητήματα. Το πλέον κυρίαρχο που θα αναφέρω είναι η υποστελέχωση των δασικών υπηρεσιών σε συνδυασμό με την ιδιαιτερότητα αυτών των δημοσίων έργων που υλοποιούνται στο φυσικό περιβάλλον που πέρα από τις διαγωνιστικές διαδικασίες, χρειάζονται συνεχή επίβλεψη και παρακολούθηση στο πεδίο. Κατά συνέπεια, όταν μιλάμε για 520 Δασολόγους που υπηρετούν σήμερα στις Δασικές Υπηρεσίες στο σύνολο της χώρας, καταλαβαίνετε ότι οι απαιτήσεις μας θα πρέπει να προσαρμόζονται σε αυτό το νούμερο.

Άκουσα με πολύ ενδιαφέρον τους λόγους και τις αιτιάσεις του Προέδρου της ΕΝΠΕ, της Ένωσης των Περιφερειών Ελλάδος του κυρίου Καχριμάνη, του Αλέκου Καχριμάνη, με τον οποίο σε επίπεδο αρμοδιοτήτων συνεργαζόμαστε στενά, γνωρίζει πάρα πολύ καλά ότι όπου μας δίνεται η δυνατότητα ευελιξίας και αποτελεσματικότητας στην

άσκηση των αρμοδιοτήτων, την κάνουμε. Όπου όμως δεν μας δίνεται, είμαστε υποχρεωμένοι τόσο από το Σύνταγμα, τόσο από τον Νόμο, όσο και από τις Δικαστικές Αρχές να εφαρμόζουμε αυτό που προβλέπεται από τις διατάξεις. Αυτό που θέλω να πω και να παρακαλέσω τον κύριο Καχριμάνη, επειδή η εκκαθάριση των συγκεκριμένων έργων γίνεται από τις Περιφέρειες, είχαμε δώσει έναν ολόκληρο αγώνα για να υπογράψουν περιφερειάρχες τα ΣΔΕΠΥ, τα οποία δεν τα υπέγραφαν, παρόλο που υπήρχε Κοινή Υπουργική Απόφαση για να ξεκινήσει η εκκαθάριση.

Θα παρακαλούσα λοιπόν τον πρόεδρο της Ένωσης Περιφερειών να συντονίσει και τους υπόλοιπους Περιφερειάρχες, και ειδικά της Θεσσαλίας, αλλά και της Κεντρικής Μακεδονίας, που έχουμε τα περισσότερα έργα, που ο ίδιος οφείλω να πω ότι ήταν από τους πρώτους που υπέγραψε το ΣΔΕΠΥ και διευκόλυνε μέσω των υπηρεσιών των Περιφερειών την εκκαθάριση των παραστατικών. Αλλά θα πρέπει να συντονιστούν και οι υπόλοιποι Περιφερειάρχες για να προχωρήσουμε στην εκκαθάριση. Αυτή τη στιγμή έχουμε εργολάβους σε έργα που απειλούν να σταματήσουν γιατί δεν προχωράει η εκκαθάριση των λογαριασμών. Και κλείνοντας, θα πάω στο αισιόδοξο μήνυμα που θέλω να στείλω, συνολικά σήμερα βρίσκονται υπό νομική δέσμευση 63 έργα.

Ακολουθούν άλλα δέκα, δηλαδή θα έχουμε πολύ σύντομα 73 έργα σε πλήρη εξέλιξη, σε πλήρη υλοποίηση σε ό,τι αφορά το 2014-2020 και φυσικά όπως αναφέρθηκε, το σύνολο της πίστωσης που αφορά το Άγιο Όρος. Δηλαδή συνολικά, θα έχουμε 47 εκατομμύρια περίπου από τα δημόσια έργα του προγράμματος 2014-2020 συν τα 37 εκατομμύρια που θα έχουμε από το Άγιο Όρος σε πλήρη εξέλιξη.

Και θεωρούμε ότι, κλείνοντας και οδεύοντας προς το τέλος της υλοποίησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 θα έχουμε καλό φινάλε. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ κύριε Γκουντούφα.

Απλώς, Βαγγέλη, να κάνουμε έτσι μια μικρή διόρθωση γιατί δεν είναι ο πρόεδρος της Ένωσης των Περιφερειών, ο οποίος είναι ο κύριος Τζιτζικώστας, ο Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας. Ο Αλέκος ο Καχριμάνης διαχρονικά είναι εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών, στο δικό μας, στην Επιτροπή Παρακολούθησης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και πάντα όλοι τον θεωρούμε «γκουρού» στον πρωτογενή τομέα γιατί είναι και επαγγελματικά ασχολείται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα δώσουμε τώρα το λόγο, στον κ. Χατζηνικολάου από τον ΕΛΓΟ Δήμητρα.

Παναγιώτης Χατζηνικολάου – Αντιπρόεδρος: ΕΛΓΟ «Δήμητρα»

Λοιπόν, καλημέρα σε όλους, χαρά μου και αυτή τη φορά εδώ στην Επιτροπή Παρακολούθησης να είμαστε εδώ και να πούμε και κάποια πράγματα.

Λοιπόν, είμαστε πολλοί όμως εδώ που τα λέμε, δεν είμαστε και λίγοι.

Λοιπόν, να ξεκινήσω λίγο από τη δραστηριότητα του Οργανισμού που έχει να κάνει με την υλοποίηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και συγκεκριμένα με την κατάρτιση των νέων γεωργών. Έχουμε να καταρτίσουμε 14.627 νέους νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα του αγρότη, σε 819 Προγράμματα Κατάρτισης. Αυτή τη στιγμή υλοποιούμε και κλείνουμε 122 Προγράμματα Κατάρτισης, περίπου 3.000 νέοι γεωργοί είναι αυτοί που κλείνουν το κύκλο αυτόν της κατάρτισης. Πρέπει όμως να σας πω κάποια σοβαρά πράγματα τα οποία έχουμε, προσπαθούμε να βελτιώσουμε και να αναβαθμίσουμε στα Προγράμματα Κατάρτισης αυτά, αν και οι δυνατότητες μας ήταν πάρα πολύ μικρές να αλλάξουμε κάποια πράγματα, γιατί η Προκήρυξη έγινε σύμφωνα με την προηγούμενη Προκήρυξη και άρα δεν είχαμε ευελιξία σε πολλά πράγματα.

Ποιες ήταν όμως οι αλλαγές, η αναβαθμίσεις και οι βελτιώσεις τις οποίες κάναμε στο Πρόγραμμα. Καταρχήν ήταν μια βελτίωση όσον αφορά τους εκπαιδευτές και το μητρώο των εκπαιδευτών, ούτως ώστε να βελτιώσουμε τη διαφάνεια και την ποιότητα των εκπαιδευτών και του εκπαιδευτικού έργου. Νομίζω ότι σε αυτό, είναι πλέον από όλους αποδεκτό ότι έχουμε βελτιώσει πάρα πολύ το μητρώο και από την υλοποίηση που ξέρουμε και σήμερα έχουμε ξεκινήσει, μπορούμε να θεωρούμε ικανοποιητικά όλα τα βήματα τα οποία κάναμε και που διαμορφώσαμε αυτό το μητρώο, γιατί ήταν ανοιχτές Προσκλήσεις, πολύμηνες Προσκλήσεις και για να καταλήξουμε σε ένα μητρώο από το οποίο επιλέγονται οι εκπαιδευτές.

Το δεύτερο, στα θέματα της αναβάθμισης, έχει να κάνει με τις ίδιες τις υποδομές. Έτσι, λοιπόν, προβήκαμε σε μία σειρά από βελτιώσεις στα ηλεκτρονικά μέσα ούτως ώστε και τα μαθήματα της πληροφορικής σε αυτούς να είναι σύγχρονα και να παίρνουν κάποιες βασικές τουλάχιστον γνώσεις για να μπορούν να ενσωματώνουν την τεχνολογία στις εκμεταλλεύσεις τους, στις εκτροφές τους.

Η δεύτερη, εκτός από τα ηλεκτρονικά συστήματα, ήταν τα εποπτικά μέσα., όπου κάναμε διαγωνισμούς ανοιχτούς, πάνω στους οποίους προμηθευτήκαμε διάφορα εργαλεία. Στα θέματα των μελισσοκόμων επίσης πάρα πολλά πράγματα. Σε όλα τα κέντρα μας Δήμητρα, αυτά είναι στη διάθεση των εκπαιδευομένων.

Υλικά, λοιπόν, πρακτικής άσκησης.

Θέματα που έχουν να κάνουν με γραφική ύλη και ανάλογα εγχειρίδια τα οποία προμηθευτήκαμε για να υπάρχει και κάποιο υλικό το οποίο δίνεται θεωρητικό και αναλόγως, θα έλεγα, του έργου το οποίο, οι άνθρωποι οι οποίοι θα θέλουν να προχωρήσουν και πιο βαθιά να έχουν και κάποια εγχειρίδια να μπορούν να τα διαχειρίζονται. Επίσης, στις συνθήκες πάνω στις οποίες γίνεται το εκπαιδευτικό έργο προσφέρονται σνακ και αναψυκτικά για να είναι το πρόγραμμα πιο ευχάριστο.

Άλλα θέματα τα οποία κατά κάποιο τρόπο αντιμετωπίσαμε είναι να μεγαλώσουμε την κατανομή, δηλαδή, να είναι πιο κοντά οι νέοι γεωργοί προς το χώρο τους. Γι' αυτό και εκεί που είχαμε κάποια στιγμή και κάναμε σε ένα Νομό, τα κέντρα Δήμητρα που κατά κύριο λόγο χρησιμοποιούμε, αυξήσαμε και προσπαθούμε και μέσω των Δήμων και μέσω των Περιφερειών να μας προσφέρουν κάποιες αίθουσες στις οποίες θα κάνουμε τα μαθήματα αυτά, ούτως ώστε να μην μετακινούνται οι άνθρωποι αυτοί σε μεγάλες αποστάσεις, και να είναι κοντά στις εκμεταλλεύσεις και στις εκτροφές τους

και στις δραστηριότητες τους. Γιατί δεν σταματάει η δουλειά τους κατά τη φάση της εκπαίδευσης αυτής, η οποία διαρκεί περίπου έναν μήνα.

Θεωρούμε, λοιπόν, ότι σε όλα αυτά τα πράγματα κάναμε βήματα. Είναι γεγονός ότι κανείς, οφείλω να το πω και αυτό, μας δημιούργησε μια μεγαλύτερη δυσκολία και μια καθυστέρηση γιατί αυτά είναι μεγάλη διαγωνισμοί. Είναι διαγωνισμοί δηλαδή ανοιχτοί που όπως ξέρετε κάθε ανοιχτός διαγωνισμός έχει διαδικασίες έχει ενστάσεις, έχει καθυστερήσεις δεν τελειώνει γρήγορα. Δυστυχώς είχαμε και τέτοια. Αυτό μας έφερε σε κάποια καθυστέρηση, σε σχέση με τον αρχικό μας προγραμματισμό. Έχω την πεποίθηση με τον ρυθμό που έχουμε πάρει σήμερα ότι μέχρι... ότι το πρόγραμμά μας θα υλοποιηθεί κανονικότητα, μέχρι το τέλος του Μαρτίου του 2025. Θα ολοκληρώσουμε το Πρόγραμμα όπως το έχουμε αρχικά σχεδιάσει και παράλληλα -και μέσα στον χρόνο αυτό -θα έχουμε κλείσει πάλι το στόχο που ήταν κοντά στο 90% υπάρχει περίπτωση όμως να είμαστε κοντά στο 85, 80 με 85%. Αυτή την καθυστέρηση δεν είμαστε σίγουροι ότι μπορεί να την καλύψουμε. Δεν είναι όμως μεγάλη η καθυστέρηση και δεν αλλάζει το σχεδιασμό του ίδιου του Προγράμματος. Υπάρχουν ορισμένα θέματα περαιτέρω αναβάθμισης όπως είναι η πρακτική, να κάνουμε πιο βιωματική γενικά την εκπαίδευση. Εξαντλήσαμε το χρόνο σε αυτό, στα Προγράμματα Κατάρτισης και βάζοντας στόχο ούτως ώστε από τη νέα Προγραμματική Περίοδο τα Προγράμματα αυτά να έχουν περισσότερο βιωματικότητα, περισσότερο χρόνο στο πεδίο. Αυτό που επί της ουσίας, κατά την άποψή μου πρέπει να είναι όχι την άποψή της δική μου αλλά και όλων που δουλεύουμε πάνω σε αυτό το πεδίο, είναι το σημαντικότερο θέμα για έναν αγρότη. Δεν μπορούμε να διδάσκουμε αγροτική οικονομία καλλιέργειες και εκτροφές μόνο σε θεωρητικό επίπεδο.

Συνεπώς, το μεγαλύτερο στοίχημα γίνεται και για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Σήμερα βάλαμε τις βάσεις.

Αυτά όσον αφορά τα θέματα της κατάρτισης των Νέων Γεωργών κλείνοντας να πω ότι είμαι πολύ αισιόδοξος και το είπα και σε ένα έγγραφο το οποίο έστειλα προς την Διαχειριστική, ότι είμαι αισιόδοξος ότι οι στόχοι θα επιτευχθούν στο ακέραιο.

Σε ένα δεύτερο θέμα το οποίο ήθελα να αναφερθώ είναι το θέμα του Μέτρου 16 που πράγματι είναι μια καινούρια πρόκληση. Είναι ένα καινούργιο Μέτρο έχει διαχειριστική δυσκολία. Έχω μιλήσει και σε προηγούμενη Επιτροπή Παρακολούθησης για τη διαχειριστική δυσκολία που έχει αυτό το Μέτρο, και την διαχειριστική δυσκολία όχι μόνο στις διαδικασίες αλλά και στη χρηματοδότηση, καθώς όλοι οι οργανισμοί χρειάζεται να χρηματοδοτούν τα έργα αυτά γιατί είναι πιστοποιημένων και πληρωμένων δραστηριοτήτων τις οποίες πρέπει να παραδίδουμε για να μπορούμε να πληρωθούμε. Ο ΕΛΓΟ Δήμητρα έχει 106 τέτοια έργα, στα οποία συμμετέχει είτε σαν συντονιστής ή σαν συμμετέχων. Έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό του Προγράμματος, πραγματικά. Τι θα κάνουν δηλαδή, τα αποτελέσματα και τι θα τα κάνουμε τα αποτελέσματα για να, πραγματικά, να δώσουν νέα γνώση στα παραγωγικά συστήματα να μεταφέρουν νέα γνώση στα παραγωγικά συστήματα και ειδικά στα δύο μεγάλα, στις μεγάλες θεματικές τις οποίες έχουμε αναλάβει που είναι τα περιβαλλοντικά έχουμε εκεί 29 έργα και τις επιχειρησιακές

ομάδες που αυτό κι αν είναι μεγάλη πρόκληση, που έχουμε 77 έργα. Άρα, λοιπόν, η υλοποίηση και θα έλεγα ότι αυτή τη στιγμή βρίσκεται κοντά κυμαίνεται γύρω στο 30-40% απ' ό,τι μου είπαν, αλλά αυτό δεν σημαίνει υλοποίηση με πιστοποιημένες δαπάνες.

Εδώ νομίζω ότι χρειάζεται να κάνουμε και κάτι που πρέπει να το συστηματοποιήσουμε λίγο περισσότερο και δεν αφορά μόνο και τους δικούς μας μηχανισμούς, θεωρώ και με τα υπόλοιπα Πανεπιστήμια και τους ερευνητικούς φορείς, πρέπει να δημιουργήσουμε συναντήσεις συναντίληψης για να μπορέσουμε όλα αυτά τα πράγματα να τα προχωρήσουμε πιο γρήγορα και να κλείσουμε τα Προγράμματα στο σωστό χρόνο.

Να αποφασίσουμε διάφορα πράγματα που έχουν να κάνουν με τον τρόπο διαχείρισης των δαπανών, των επιλέξιμων δαπανών, την πιστοποίηση και την ταχύτητα της διαδικασίας. Όλοι οι Οργανισμοί έχουν κάποια όρια, ειδικά στην πίστωση, σε πράγματα τα οποία, μπορούν να χρηματοδοτούν. Και γι' αυτό τον λόγο θα κάνουμε και τώρα κάποιες συναντήσεις, αλλά εγώ πιστεύω ότι πρέπει να πάμε σε μία διαδικασία όπου με τις αντίστοιχες Υπηρεσίες που παρακολουθούν τα Προγράμματα αυτά, χρειάζεται να είμαστε σε μία συνεχή, όχι κατ' ιδίαν ο κάθε ένας που έχει ένα έργο επικοινωνεί με την αντίστοιχη Υπηρεσία, αλλά οι Οργανισμοί οι ίδιοι να μεθοδεύσουν τον τρόπο που διαχειρίζονται και να διαχέουν την πληροφορία και να οργανώνουν όλη αυτή τη δουλειά, εντός των Οργανισμών τους, εντός του εσωτερικού τους. Αυτό νομίζω πρέπει να το βελτιώσουμε και αυτό πιστεύω ότι θα βελτιώσει πολύ και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

Το τρίτο κομμάτι έχει να κάνει με τους Γεωργικούς Συμβούλους, είναι ένα θέμα που εμείς σε αυτά που οφείλουμε να κάνουμε είναι να βελτιώνουμε συνεχώς το μητρώο των φυσικών προσώπων των Γεωργικών Συμβούλων και το μητρώο των παρόχων των Γεωργικών Συμβουλών. Νομίζω ότι και στα δύο έχουμε εξαντλήσει τα περιθώρια που είχαμε και τώρα είμαστε σε μια διαδικασία που κλείσαμε επί της ουσίας τα δύο νέα θεματικά πεδία, τα οποία είναι για τη νέα περίοδο. Το Θεματικό Πεδίο 11 που είναι η Αιρεσιμότητα και το Θεματικό Πεδίο 12 που είναι τα οικολογικά σχήματα προγράμματα.

Και, βέβαια μπαίνουμε σε ένα αίτημα το οποίο είχε καινούργιο για να εντάξουμε νέους γεωργικούς συμβούλους, νέα φυσικά πρόσωπα και νέους οργανισμούς. Στο ενδιάμεσο διάστημα έχουμε από κοινού με τη Διαχειριστική Αρχή αναλάβει να είμαστε Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης. Είναι ένα θέμα το οποίο θέλει περισσότερη εξειδίκευση και θέλει περισσότερη συζήτηση για να μπορέσουμε να καταλάβουμε τι πρόκειται γενικά να προγραμματιστεί γύρω από αυτό το θέμα και πώς αντιμετωπίζεται από τον ΕΛΓΟ Δήμητρα. Επιπλέον υπάρχει ένα θέμα ανοιχτό για το ήδη υλοποιημένο έργο των Γεωργικών Συμβούλων του ποσοστού το οποίο θα πρέπει ο Οργανισμός, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση να ελέγξει, που είναι ένα 5 τα εκατό στο οποίο πρέπει να υπάρχει έλεγχος σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση. Είναι ορισμένα θέματα που πρέπει να μας απασχολήσουν. Δηλώνουμε ότι είμαστε στην διάθεση όλων. Σε γενικές γραμμές η συνεργασία ήταν εξαιρετική. Το έργο το οποίο έχουμε αναλάβει για τη γονιμότητα των εδαφών είναι πραγματικά

πρωτοποριακό. Ο Οργανισμός κινητοποιήθηκε και έλαβε γνώση του τι έχει συμβεί στη Θεσσαλία πάρα πολύ γρήγορα. Είχε άποψη και συνεπώς εκεί που υπήρχε η τρομοκρατία η μεγάλη, για το αν τα χωράφια θα καλλιεργηθούν μετά από πέντε χρόνια, νομίζω δόθηκαν πολύ ασφαλείς και τεκμηριωμένες επιστημονικά απαντήσεις, για πρώτη φορά. Χρεωθήκαμε ένα έργο από μόνοι μας μεγάλο, σαν Οργανισμός στο οποίο κάναμε. Και επίσης θέλω να ευχαριστήσω τη Διαχειριστική που στάθηκε αρωγός στο να προχωρήσουμε ένα βήμα παραπάνω και να κάνουμε για πρώτη φορά στη χώρα μία δουλειά που έχει να κάνει με τη γονιμότητα των εδαφών. Να παρακολουθήσουμε πραγματικά, τι συνέβη επί της ουσίας τα χωράφια και πώς πρέπει να τα αντιμετωπίσουν πλέον οι παραγωγοί. Όλα τα χωράφια που πέρασε το νερό έχουν υποστεί πραγματικά μια αλλαγή, άλλα θετικά, άλλα αρνητικά. Το ποια είναι αυτή η αλλαγή η επιστήμη πρέπει να δώσει την τεκμηρίωση. Και αυτό νομίζω ότι η ουσία είναι αυτών των πραγμάτων τα οποία έγιναν και νομίζω ότι μπροστά επίσης είναι μια πολύ μεγάλη πρόκληση, γιατί συνηθίσαμε σε αυτά να μιλάμε μόνο για τις επιδοτήσεις αλλά η επιδότηση είναι ένα μέρος, μεγάλο, αυτής της δουλειάς. Το δεύτερο μεγάλο μέρος είναι η επόμενη μέρα γιατί, θα κλείσω με ένα σημαντικό θέμα, ο Ιανός επί της ουσίας τα «πείραξε» τα χωράφια. Κανείς δεν αξιολόγησε πώς τα πείραξε. Τα είδαν μετά οι γεωπόνοι όταν καλλιέργησαν και όταν καλλιέργησαν με μειωμένες αποδόσεις και με αλλαγές τις οποίες είδαν μετά.

Συνεπώς, όλο αυτό το πεδίο, είναι ένα πεδίο που πρέπει να μας διδάσκει τον τρόπο πάνω στον οποίο παρεμβαίνουμε και πραγματικά αντιμετωπίζουμε όλες αυτές τις καταστάσεις. Σας ευχαριστώ πολύ όλους. Ευχαριστώ τη Διαχειριστική Αρχή κυριολεκτικά για την πολύ καλή συνεργασία που έχουμε όλα αυτά τα χρόνια που είμαι στον ΕΛΓΟ, είτε σαν Διευθύνοντα Σύμβουλος είτε σαν αντιπρόεδρος σήμερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ κύριε Χατζηνικολάου και για τα καλά σας λόγια. Η Διαχειριστική Αρχή έχει μια εξαιρετική συνεργασία με τον ΕΛΓΟ, δεν ξεχνά άλλωστε ότι αυτή είναι συνεχής, αλλά εγώ θα πω περισσότερο ότι ο ΕΛΓΟ έφερε σε πέρας ένα έργο με τον Ντάνιελ και τον Ηλία όταν κάποιοι αδαείς βγήκαν και είπαν ότι δεν θα καλλιεργούνται τα χωράφια για πέντε χρόνια λόγω της λάσπης, και ο ΕΛΓΟ έφερε φορητό εργαστήριο, είμαστε μάρτυρες της προσπάθειας που έγινε, χωρίς να καταφύγουμε σε ξένες δυνάμεις, χωρίς outsourcing. Ο ΕΛΓΟ το έκανε, πραγματικά και έδωσε δεδομένα που δεν είχαμε δηλαδή, ξεκαθάρισε και στους αγρότες πάρα πολλά πράγματα και βέβαια βασιστήκαμε και σε στοιχεία του για τα επόμενα Προγράμματα.

Τώρα θα δώσω το λόγο στον κύριο Μόσχο Κορασίδη. Απομένουν άλλες δύο παρουσιάσεις.

Θα δώσω όμως πρώτα το λόγο στο Μόσχο, τον Κορασίδη από την ΕΘΕΑΣ, γιατί η παρέμβαση από την ΕΘΕΑΣ είναι σημαντική. Το λόγο στην Πένα, και στη συνέχεια θα ακολουθήσουν οι δύο παρουσιάσεις. Ναι, η δικιά σας είναι παρουσίαση κανονικά εισήγηση, όπως και του Γιώργου του Μπογιατζή για τον χρονοπρογραμματισμό του ΠΑΑ και ακολούθως όποιος θέλει θα λάβει το λόγο. Εννοείται ότι μπορείτε να

αναφέρεστε και στα δύο θέματα, και στο ΣΣ ΚΑΠ και στο ΠΑΑ δεν θα κάνουμε διάλειμμα. Θα πάμε αμέσως και στην Επιτροπή Παρακολούθησης για τη ΣΣ ΚΑΠ.

Μόσχος Κορασίδης - Γενικός Διευθυντής Εθνικής Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ελλάδας

Ευχαριστώ πολύ, κύριε πρόεδρε. Δεν ξέρω αν ακούγομαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία, σε βλέπουμε και σε ακούμε.

Μόσχος Κορασίδης - Γενικός Διευθυντής Εθνικής Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ελλάδας

Ναι, να είστε καλά. Καταρχήν, ευχαριστώ πολύ για την ευκαιρία να .

Αυτό που ήθελα να πω είναι ότι η ΕΘΕΑΣ για όλο αυτό ο διάστημα της πρώτης χρονιάς εφαρμογής του ΣΣ ΚΑΠ είχε μια πολύ καλή συνεργασία με τις υπηρεσίες σας και με εσάς και τους συναδέλφους στο Υπουργείο και για αυτό ήθελα να σας ευχαριστήσω. Ήταν ένα δύσκολο εγχείρημα.

Δυστυχώς, όμως, για τους αγρότες ήταν και αρκετά δύσκολο χρονικό διάστημα, γιατί σε αυτούς είχε επίδραση στο εισόδημα τους και σε άλλα πράγματα, επομένως, για αυτό είδαμε και τις πρωτοφανείς κινητοποιήσεις σε όλη την Ευρώπη. Δεν ήταν μόνο στην Ελλάδα.

Άρα το ζήτημα δεν αφορά τη Διαχειριστική και τους εφαρμοστές, ήταν κάτι πιο δομικό και γι' αυτό θέλω να απευθυνθώ και προς τους συμμετέχοντες από την Ευρ. Επιτροπή. Δύο ήταν τα μεγάλα προβλήματα. Οι αγρότες ήρθαν να προσαρμοστούν σε μια νέα κατάσταση η οποία απαιτούσε σημαντικό χρόνο και επενδύσεις, σε συνάρτηση και με τις γενικότερες δυσκολίες της πανδημίας και της κλιματικής κρίσης.

Άρα λοιπόν, μέσα σε αυτό το περιβάλλον, οι προσπάθειες όλων όσων από την πλευρά σας ήταν θετικές ή ήταν στα όρια τους, και για αυτόν τον λόγο σας ευχαριστούμε. Και εμείς σαν ΕΘΕΑΣ είχαμε μια συνεργασία με εσάς και συνεχώς με προτάσεις και με βελτιωτικές κινήσεις.

Εκείνο που θέλω να σημειώσω όμως είναι ότι το ζητούμενο παραμένει. Δηλαδή, παραμένει να απλοποιηθεί η διαδικασία του ΣΣ ΚΑΠ. Είχαμε κάποια αποτελέσματα πριν λίγες μέρες και την ψήφιση, δεν αρκεί όμως. Παραμένει πολύπλοκη. Παραμένει πολύ πολύπλοκη. Και τη σημερινή εποχή που οι αγρότες για να ανταποκριθούν σε αυτό χρειάζεται να επενδύσουν, και όπως γνωρίζετε, ένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι είναι η έλλειψη εργατών, δηλαδή, οι ίδιοι δεν έχουν χρόνο για να αξιοποιήσουν την εκμετάλλευσή τους. Αν τους φορτώνουμε και με γραφειοκρατικό κόστος που κατά την άποψή μας είναι δυσβάστακτο, θα έχουμε προβλήματα.

Το δεύτερο πράγμα που ήθελα να τονίσω είναι ότι η απλοποίηση μπορεί να ξεκινήσει και σε πιο απλά πράγματα, όπως οι αιτήσεις των παραγωγών του ΟΣΔΕ , γιατί ένας παραγωγός που επαναλαμβάνει αίτηση, θα πρέπει να την φτιάχνει κάθε χρονιά και

να την ξανά υποβάλει με αποτέλεσμα να ξοδεύει περιττά χρήματα. Ένα άλλο πράγμα που είναι σημαντικό είναι ότι θα πρέπει να προχωρήσουν, ειπώθηκε άλλωστε και από τον κύριο Περιφερειάρχη, τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης. Οι βοσκότοποι είναι, η αχίλλειος πτέρνα και θα έπρεπε και εδώ να το αντιμετωπίσουμε και να προχωρήσει, να υλοποιηθούν γιατί το '25 είναι κοντά και οι άνθρωποι θα βρεθούν με προβλήματα. Επίσης, θα ήθελα τη συμβολή των Υπηρεσιών και της Διαχειριστικής σε ένα φαινόμενο που εμφανίστηκε έντονα.

Είχαμε μείωση των εισοδημάτων των παραγωγών εξαιτίας της πολυπλοκότητας, λόγω της απαίτησης ή μεγάλων ποσών από Συμβούλους ή ΚΥΔ. Η κατάσταση είναι σοβαρή, οι διαμαρτυρίες που έχουμε είναι πολύ μεγάλες, αλλά θα πρέπει λοιπόν και εδώ να ληφθούν κάποια μέτρα γιατί είναι εξόφθαλμες οι κρατήσεις. Δεν είναι απλώς μεγάλες, είναι εξόφθαλμες.

Ένα άλλο θέμα που ήθελα να θίξω είναι το θέμα των αποτελεσμάτων. Δηλαδή έχω μια εμπειρία από τη φετινή χρονιά, έγινε τόσος κόμπος από εσάς, από όλους μας. Θα μπορούσε κάπως να συζητηθεί, τι θα μπορούσε στη νέα χρονιά του 2024 σε όλα τα Προγράμματα να απλοποιηθεί, να βελτιωθεί και να φανεί στον παραγωγό, στον δέκτη δηλαδή. Όλοι μιλάμε για τις Ενισχύσεις, για τα Προγράμματα, για τους νέους, για οτιδήποτε άλλο, χθες κάναμε προτάσεις για την Προκήρυξη που προτείνετε να κάνετε με βελτιώσεις, να δούμε τι από αυτά όλα που γίνανε μπορεί να βελτιωθεί τώρα, που ξεκινάει το 2024. Το 2023 λίγο πολύ με προσπάθεια κλείνει. Να το δούμε τι μπορούν να κάνουν το 2024.

Εμείς πιστεύουμε ότι επίκεντρο αρκετών πραγμάτων πρέπει να είναι οι Συνεταιρισμοί με τους τεχνικούς που έχουν, οι Σύμβουλοι να μπορέσουν να συνδεθούν με τις ομάδες, με τους παραγωγούς, ούτως ώστε να δίνονται οι συμβουλές οργανωμένα και σε πολλούς και όχι μεμονωμένα. Για να έχουμε και εφαρμογή στα οικολογικά σχήματα, στις δράσεις για το περιβάλλον κλπ.

Αλλά λοιπόν, θα ήθελα, μια και μιλάμε τώρα δημόσια γραμμή, να μην σας τρώω το χρόνο είναι πάρα πολλά αυτά που θέλω να πω, θα ήθελα μια αξιολόγηση του 2023, για να δούμε πώς θα βελτιώσουμε το 2024. Για τους αγρότες είναι σημαντικό, σε αυτήν την περίοδο που ανοίγει τώρα, ακόμα και τώρα δεν έχει ανοίξει για τα καλά, να μπορέσουμε να κάνουμε βελτιώσεις και να μειώσουμε αυτό το οποίο μας ταλαιπώρησε την περσινή χρονιά. Ευχαριστώ όλους για την προσοχή σας, και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ Μόσχο. Με τον κύριο Κορασίδη και την ΕΘΕΑΣ έχουμε μια συνεχή συνεργασία, και με τον πρόεδρο τον κύριο Σατολιά, έχουμε συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων. Η ΕΘΕΑΣ έχει παρέμβαση σε όλα τα θέματα που αφορούν, κάποιες τις αξιολογούμε και εμείς θετικά και τροποποιούμε, κάποιες είναι συνδικαλιστικά αιτήματα, πολλές φορές δεν γίνονται αποδεκτά, αλλά θα συνεχίσουμε.

Παρακαλώ τον εκπρόσωπο της ΠΕΝΑ να πάρει το λόγο.

Νικόλαος Παυλονάσιος - Πρόεδρος ΠΕ.Ν.Α.

Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε, ευχαριστούμε για την πρόσκληση.

Να ξεκινήσω με το κομμάτι της Θεσσαλίας. Όσον αφορά για τα εδάφη της Θεσσαλίας, που πραγματικά ο ΕΛΓΟ έχει προσφέρει τα μέγιστα εκεί, θα θέλαμε όμως περισσότερα. Αυτή τη στιγμή τα εδάφη μας έχουν σπαρθεί, αλλά από κει και πέρα βλέπουμε ότι υπάρχουν προβλήματα ανάπτυξης των φυτών και πολλών άλλων πραγμάτων. Εκεί θα θέλαμε περισσότερες οδηγίες, αν μπορούσε να προσφέρει ο ΕΛΓΟ Δήμητρα.

Όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση των νέων αγροτών, που φωνάζουμε τόσα χρόνια όλοι μας, που φωνάζουμε τόσα πολλά χρόνια εμείς, δίνονται όντως πάρα πολλά χρήματα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, αλλά δυστυχώς δεν έχουμε εκπαίδευση των νέων αγροτών αυτή τη στιγμή. 800 αγροτικά κολέγια και 200 αγροτικές επιχειρήσεις στην Γαλλία αυτή τη στιγμή δίνουν τα φώτα τους στους νέους αγρότες, εμείς εδώ αρεσκομάστε στις 150 και 200 ώρες μιας θεωρητικής εκπαίδευσης. Έχουμε πει επανειλημμένως ότι για εμάς εκπαίδευση θεωρείται μια εκπαίδευση τουλάχιστον διετή να παίρνει ένας νέος αγρότης ένα πράσινο πιστοποιητικό και να προχωράει στην υλοποίηση του Προγράμματος, δηλαδή να μπορέσει να μπει στο Πρόγραμμα των Νέων Αγροτών, για να έχει τα εχέγγυα, έτσι, για να προχωρήσει σε αυτό το δύσκολο περιβάλλον που βλέπουμε μπροστά μας με την κλιματική αλλαγή και με πολλά άλλα. Οι νέοι αγρότες είναι διαχειριστές και όλοι οι αγρότες, είναι διαχειριστές του περιβάλλοντος, διαχειριστές του νερού, διαχειριστές της τροφής που έχουμε στο πιάτο μας. Όλα αυτά χρήζουν εκπαίδευσης. Όλα αυτά χρήζουν εκπαίδευσης που δυστυχώς δεν έχουμε και το φωνάζουμε τόσα χρόνια.

Γιατί δεν μπορούμε να εκπαιδεύσουμε νέους αγρότες; Δηλαδή δεν θέλουμε νέους αγρότες οι οποίοι θα μπουν στο Πρόγραμμα για να πάρουν πέντε δραχμές και μετά από 7 χρόνια, 5 χρόνια να σηκωθούν και να φύγουν. Θέλουμε αγρότες οι οποίοι θα μείνουν. Και θα μείνουν στην ύπαιθρο και θα ζωντανέψουν τα χωριά μας, τα οποία χωριά μας αυτή τη στιγμή είναι νεκρά, βλέπουμε πόρτες και παράθυρα κλειστά, έτσι. Και μόνο με σωστές παρεμβάσεις και με σωστή εκπαίδευση των νέων αγροτών και με σωστά μέτρα θα μπορέσουμε να φέρουμε και με υποδομές βέβαια- γιατί ένας αγρότης για να έρθει να μείνει στην ύπαιθρο θα χρειάζεται και υποδομές. Δεν έχουμε σχολεία, δεν έχουμε ιατρεία, δεν έχουμε δρόμους, δεν έχουμε ευρυζωνικότητα. Ακούμε ευρυζωνικότητα και ευρυζωνικότητα δεν έχουμε. Πότε θα υλοποιηθεί; Λέμε για τεχνολογία. Ωραία. Καλή τεχνολογία. Ναι, τη θέλουμε. Αλλά δεν έχουμε. Δεν έχουμε ευρυζωνικότητα. Πότε θα γίνει αυτό; Ακούμε πολλά και διάφορα. Ναι, καλά όλα αυτά τα μέτρα. Πολλά, πολλά χρήματα. Αλλά όντως πηγαίνουν αυτά τα χρήματα εκεί που πρέπει; Δηλαδή, είναι προς όφελος όλων των αγροτών;

Ακούμε για αγροτική οδοποιία. Να σας δώσω ένα παράδειγμα. Άλλη μεγάλη γάγγραινα στην περιοχή μου, στη Λάρισα που είμαι, έχουν διαλυθεί τα πάντα, όλοι οι δρόμοι.

Περιμένουμε ακόμη πώς θα συνεννοηθεί η Περιφέρεια με τους Δήμους, οι δήμοι μετά ΤΟΕΒ, για να μπορέσουμε να βρούμε λύση πώς θα φτιαχτούν οι πέντε δρόμοι για να πάμε στα χωράφια μας και στις κτηνοτροφικές μονάδες. Αν είναι δυνατόν! Και έχουν πάρει χρήματα και τα χρήματα ακόμα βρίσκονται δεν ξέρω πού, έτσι;

Είναι πράγματα τα οποία θα πρέπει να γίνουν τάχιστα. Τάχιστα και όχι να κολλάμε σε μικροπρέπειες. Δεν μπορεί να συνεννοηθούν δύο και τρεις υπηρεσίες μαζί.

Ας αναλάβει κάποιος άλλος που μπορεί στην τελική. Όσον αφορά για το Πρόγραμμα των Νέων Αγροτών που είπα και πριν. Να σας δώσω έναν αριθμό.

19 φεύγουν αγρότες και ένας μπαίνει. Αυτός ο αριθμός δυστυχώς είναι πολύ δυσάρεστος. Είναι πολύ άσχημο. Δεν έχουν πρόσβαση σε γη οι νέοι αγρότες. Πώς να έχουν βέβαια όταν από τη στιγμή αν σας δείξω στην περιοχή μου έχουν γεμίσει χιλιάδες στρέμματα με φωτοβολταϊκά πάρκα. Έχουν φύγει χωριά, έχουν κλείσει χωριά αυτή τη στιγμή στην επαρχία μου για το λόγο ότι έχουν δώσει οι αγρότες τα χωράφια τους για να γίνουν φωτοβολταϊκά πάρκα. Και με το δίκαιο τους από τη μία πλευρά, γιατί δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν σε αυτή τη δυσκολία. Έχουμε μια Κοινή Αγροτική Πολιτική η οποία έχει τεράστιες δεσμεύσεις, απαγορεύσεις, περιορισμούς. Έχουμε μια Κοινή Αγροτική Πολιτική η οποία... επιχειρείται μια μετάβαση, βίαιη μετάβαση από την Ευρώπη προς σε μια Πράσινη Μετάβαση. Ναι τη θέλουμε την Πράσινη Μετάβαση. Αλλά με τι εργαλεία όμως;

Πείτε μας, με τι εργαλεία. Πώς θα παραμείνουμε βιώσιμοι στα χωριά μας και στην ύπαιθρο;

Εμείς έχουμε θέσει προτάσεις μας και θα τις στείλουμε από τη Δευτέρα για το Πρόγραμμα των Νέων Αγροτών, εμείς θέλουμε να φτάσουμε στο ανώτατο επίπεδο το πριμ, στα 100.000 ευρώ που δίνει και η Ευρωπαϊκή Ένωση, βέβαια θέλει δουλειά για να φτάσει εκεί και συνάμα να μπαίνει ο νέος αγρότης κατευθείαν σε ένα Σχέδιο Βελτίωσης. Αναπλάσεις χωριών ακούω. Ναι, πραγματικά. Είπα και πριν ποια χωριά όμως. Τα χωριά μας έχουν σβήσει. Ναι, θέλουμε. Καλή διαβίωση ζώων. Πραγματικά. Δεν ξέρω αν θα μπορούσε να ενταχθεί και το ηλεκτροφόρο σύρμα εδώ στην καλή διαβίωση ζώων.

Κλείνοντας θα αναφέρω λίγο για το Μέτρο 16 στο οποίο συμμετέχουμε και εμείς.

Ένα Μέτρο το οποίο συμμετέχουμε με ένα έργο σχετικά με την προβατοτροφία και ένα με την βουβαλοτροφία στη λίμνη Κερκίνη. Οι κουβέντες άρχισαν από το '17, '18, φτάσαμε στο 2024 και δυστυχώς, δεν λέει να πάρει αυτό το Μέτρο μια, δεν ξέρω πώς θα το πω, να ξεκινήσει να δουλεύει. Έχουμε εγκυκλίους επί εγκυκλίων. Έχουμε αναντιστοιχία του έργου με τις πληρωμές. Και μένουμε στάσιμοι. Δεν ξέρω αν μπορούμε να το δούμε και να δώσουμε λύση σε αυτό. Δεν έχω κάτι άλλο να πω.

Όσον αφορά για την Κοινή Αγροτική Πολιτική, είπα δύο λόγια. Είναι πραγματικά ένα Στρατηγικό Σχέδιο της χώρας, το οποίο είναι λαβύρινθος, με 30 οικολογικά σχήματα, τα οποία δεν ξέρει κανείς πώς ή πού να μπουν και τι να κάνουμε. Οι κτηνοτρόφοι μας

δεν μπορούν να μπου, απ' ό,τι ξέρω, στα οικολογικά σχήματα, γιατί δεν έχουν τα διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης. Άλλο πρόβλημα μεγάλο. Αυτά από μένα. Ευχαριστώ θερμά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Κύριε Γιώργο Μπογιατζή, μπορείς να μας παρουσιάσεις τον χρονοπρογραμματισμό.

Γιώργος Μπογιατζής - Προϊστάμενος Μονάδας- Υπηρεσία ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ

Καλησπέρα και από μένα. Θα είναι μια σύντομη παρουσίαση. Ουσιαστικά θα δούμε την πορεία της στοχοθεσίας που έχουμε θέσει σαν Διαχειριστική Αρχή για την έγκαιρη υλοποίηση των μέτρων του ΠΑΑ και του ΣΣ ΚΑΠ.

Η διαδικασία αυτή ξεκίνησε ουσιαστικά με την ένταξη του ΠΑΑ '14-'22 και προέκυψε ως ανάγκη λόγω των απαιτήσεων της Επιτροπής για έγκαιρη πρόβλεψη των πληρωμών του επόμενου έτους, ώστε να υπάρχουν πάντα οι διαθέσιμες πιστώσεις. Βέβαια, κάθε χρόνο το ελάχιστο που επιδιώκουμε είναι την κάλυψη του κανόνα N+3. Οι στόχοι για το 2024 καθορίστηκαν από τρεις παράγοντες.

Πρώτα απ' όλα έγινε δέσμευση προς το Υπουργείο Οικονομικών για απορρόφηση 1.168 δις ευρώ και αυτό έγινε επειδή στο τέλος του 2023 παρουσιάστηκαν κάποιες δυσκολίες στη χρηματοδότηση των πληρωμών που θέλαμε, οπότε έγινε μια εμπροσθοβαρής δέσμευση προς το Υπουργείο Οικονομικών. Βέβαια, η κάλυψη του N+3 είναι πάντα ο πάγιος στόχος, ο οποίος βέβαια σχεδόν ήδη έχει καλυφθεί.

Και επίσης υπάρχει και μία τρίτη υποχρέωση που προκύπτει από το Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ, στο οποίο έχουμε αναλάβει κάποια συγκεκριμένα ποσά που πρέπει να πληρώνονται κάθε χρόνο. Η κατανομή των ποσών ανά Μέτρο ή Δράση έγινε με βάση τις προβλέψεις των Φορέων Διαχείρισης, τις οποίες τις ζητάμε δύο φορές τον χρόνο και αυτά έγιναν τον Νοέμβριο και θα ξαναγίνουν τον Ιούνιο που μας έρχεται.

Βασικός παράγοντας ήταν και το υπολειπόμενο ποσό που υπάρχει σε κάθε Μέτρο /Δράση, ώστε να έχουμε επιτυχή ολοκλήρωση του Μέτρου μέχρι 31 Ιουνίου 2025. Και βέβαια, όπως ανέφερα και πριν, στα ορόσημα που προβλέπονται στην ΣΣ ΚΑΠ. Λοιπόν, όπως είπαμε, οι προβλέψεις αυτές επικαιροποιούνται ανάλογα τις συνθήκες δύο φορές τον χρόνο στα συνεργασία της ΕΥΔ με τους φορείς διαχείρισης και του Υπουργείου Οικονομικών και του ΟΠΕΚΕΠΕ.

Αυτό, βέβαια, παίζει τον ρόλο πώς πιθανά προβλήματα παρουσιάζονται, τι πιστώσεις υπάρχουν διαθέσιμες από το ΠΔΕ και λοιπά. Επίσης, τα διάφορα ορόσημα του ΣΣ ΚΑΠ μπορούν να τροποποιηθούν αν υπάρχει η κατάλληλη αιτιολόγηση. Για την επικοινωνία των στόχων υπάρχει μια συνεχή επικοινωνία με τους φορείς διαχείρισης. Για το 2024 έγινε η πρώτη τον Ιανουάριο, όπου και ορίστηκαν οι στόχοι του χρόνου. Και πριν από 15 μέρες έγινε η δεύτερη επικοινωνία, η οποία ήταν ουσιαστικά ο απολογισμός του πρώτου τριμήνου, που παρουσίασε και την εικόνα της υλοποίησης μέχρι στιγμής. Και βέβαια, αυτή η διαδικασία θα γίνεται πλέον κάθε τρίμηνο, μετά την ολοκλήρωση κάθε τριμήνου, με βάση τις επίσημες πληρωμές που θα έχουμε ανά τρίμηνο.

Μέσω της επικοινωνίας ανά τρίμηνο προσπαθούμε να έχουμε πλήρη εικόνα για πιθανά προβλήματα που μπορεί να βασίζονται στις διαδικασίες, σε οποιοδήποτε λόγο, ώστε να γίνεται έγκαιρος εντοπισμός των προβλημάτων και να επιλύονται το ταχύτερο δυνατό. Βέβαια, να παίρνονται έγκαιρα και οι κατάλληλες αποφάσεις σε διοικητικό επίπεδο ώστε να μην έχουμε οπωσδήποτε απώλεια κοινωνικών πόρων. Εδώ είναι το πρώτο διάγραμμα.

Βλέπουμε τους στόχους συγκεντρωτικά που έχουν τεθεί ανά τρίμηνο για το 2024. Ξεκινάμε από τα 141 εκατομμύρια περίπου το πρώτο τρίμηνο, 270 περίπου το δεύτερο, 145 έχουμε για το τρίτο τρίμηνο και περίπου 393 για το τέταρτο τρίμηνο. Τα πιο σημαντικά Μέτρα για την επίτευξη αυτών των στόχων, βέβαια, είναι το Μέτρο 4, πρώτος με 329 εκατομμύρια, το Μέτρο 11, βέβαια, πολύ βασικό με 285 εκατομμύρια, ακολουθεί το Μέτρο 19, το 10 και λοιπά και λοιπά και έχουμε όλα τα Μέτρα με βάση τη βαρύτητά τους στην επίτευξη του στόχου.

Σαν ποσοστά βλέπουμε ότι το Μέτρο 4 είναι περίπου 34,5%, περίπου 30% είναι το μέτρο 11, 9,5% το Μέτρο 19, 6,2% το Μέτρο 10 και λοιπά τα μικρότερα Μέτρα. Εδώ ξεκινάμε να βλέπουμε λίγο πώς πήγε η υλοποίηση των στόχων στο πρώτο εξάμηνο. Βλέπουμε ότι στο πρώτο τρίμηνο πληρώσαμε περίπου 86 εκατομμύρια με στόχο 141 και στο δεύτερο τρίμηνο από τα 269 έχουμε μέχρι τις 15 Μαΐου που έγινε η λήψη των δεδομένων, ήμασταν περίπου στα 39 εκατομμύρια.

Συνολικά στο εξάμηνο αντί για τα 410 εκατομμύρια είμαστε... έχουμε πληρώσει περίπου 125. Και σαν ποσοστά, το πρώτο τρίμηνο ο στόχος καλύφθηκε περίπου 61%, μέχρι στιγμής το δεύτερο τρίμηνο είμαστε στο 14,5%, συνολικά στο εξάμηνο είμαστε περίπου στο 30,5%. Πάντα, διευκρινίζω, ότι τα δεδομένα είναι μέχρι τις 14/5 και βέβαια αλλάζουν κάθε μέρα, βελτιώνονται.

Εδώ έχουμε μια ανάλυση της κάλυψης των στόχων ανά μέτρο. Βέβαια τα μεγάλα μέτρα φαίνεται ότι ξεχωρίζουν, δεν έχει μεγάλη σημασία. Ας πούμε το Μέτρο 4 από 181 εκατομμύρια, αν βλέπω καλά, έχει πληρώσει περίπου 67.

Και έχουμε μια εικόνα ανά Μέτρο. Και σε ποσοστά βλέπουμε πάλι ότι το Μέτρο 4, είναι στο 37%, και τα υπόλοιπα είναι αρκετά μικρότερα.

Λοιπόν, για την κάλυψη του στόχου τώρα μέχρι το τέλος του έτους, εδώ βλέπουμε τις 10 πρώτες Δράσεις από τις οποίες περιμένουμε πληρωμές, οι οποίες θα καλύψουν το μεγαλύτερο μέρος. Βέβαια, το Μέτρο 11 είναι πρώτο, και πιθανότατα θα είναι και το πρώτο που θα πετύχει τον στόχο του. Ακολουθεί το 4.1.5, το 4.3.1, η Μεταποίηση το 2.1 και ανεβαίνουμε προς τα πάνω αναλυτικά. Ξεκινάμε από 88 εκατομμύρια για το Μέτρο 11, 50 εκατομμύρια για το Μέτρο 4.1.5, 18 εκατομμύρια για το 4.3.1, Μεταποίηση έχει 14,64 εκατομμύρια και λοιπά για τα μικρότερα Μέτρα.

Λοιπόν, εδώ είναι ουσιαστικά ένας πίνακας που έχει καταγράψει τι προβλέπεται στην ΣΣ ΚΑΠ σαν πληρωμές για το έτος 2024. Όπως βλέπουμε, το βασικό είναι το P1, δεν μπορώ και να το διαβάσω αυτή τη στιγμή, εδώ βασική εισοδηματική στήριξη. Τέλος πάντων, υπάρχει μια καταγραφή όλων των παρεμβάσεων σε φθίνουσα σειρά ανάλογα με τις πληρωμές που πρέπει να επιτύχει.

Και εδώ έχουμε μια καταγραφή όλων των ενεργειών που έπρεπε και πρέπει να γίνουν μέσα στο 2024, ώστε να έχουμε μέχρι το τέλος του έτους τις πληρωμές που προβλέπει

το Σύστημα. Έχουμε καταγράψει πότε πρέπει να γίνει η Προδημοσίευση, πότε πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το πληροφοριακό και πότε να βγει η Πρόσκληση ώστε να έχουμε πληρωμές εντός του έτους.

Κάποια έχουν ήδη γίνει από αυτά, όπως ας πούμε στο Ρ3-71-3 που έχει γίνει ήδη η Προδημοσίευση ή στο Ρ3-71-5 που έγινε την προηγούμενη εβδομάδα, να θυμάμαι καλά. Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Ήταν αρκετά σύντομη. Ουσιαστικά τα αριθμητικά δεδομένα θα τα πάρετε από την ίδια την παρουσίαση. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε τον κύριο Μπογιατζή. Τώρα θα περάσουμε στην παρουσίαση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας σχετικά με το Σύστημα Διαχείρισης Καταγγελιών. Ο κύριος Δημοσθένης Αβαρκιώτης, ο Προϊστάμενος της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας.

Δημοσθένης Αβαρκιώτης, Προϊστάμενος, Αυτοτελούς Τμήματος Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Απάτης (AFCOS), Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Ευχαριστώ κύριε Γενικέ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όπως και σε κάθε Επιτροπή Παρακολούθησης.

Δημοσθένης Αβαρκιώτης, Προϊστάμενος, Αυτοτελούς Τμήματος Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Απάτης (AFCOS), Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Σήμερα έχουμε και παρουσίαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θέλουμε όσο το δυνατόν λιγότερα θέματα, αλλά μας είστε απαραίτητος και πάντα θέλουμε την εξαιρετική συνεργασία.

Δημοσθένης Αβαρκιώτης, Προϊστάμενος, Αυτοτελούς Τμήματος Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Απάτης (AFCOS), Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Παρομοίως. Ευχαριστώ πολύ. Κύριοι εκπρόσωποι της πολιτικής ηγεσίας, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κύριε Γκίνη, κύριε Καλίνη, κύριε Προϊστάμενε της ΕΥΔ, κύριε Μανέτα, αγαπητά στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εκπρόσωποι των αρμόδιων θεσμικών φορέων, κύριε Γενικέ, ευχαριστώ για την Πρόσκληση. Καλησπέρα σας.

Την προηγούμενη φορά, εκτός της δημόσιας τοποθέτησης που συνήθως κάνουμε σαν Εθνική Αρχή Διαφάνειας, μου ζητήσατε να εκπονήσουμε και μία μικρή παρουσίαση, όπως είθισται και κάνουμε, αναφερόμενος όχι μόνο στα στατιστικά, αλλά γενικότερα σε μία συνεργασία που έχουμε, μία εξαιρετική συνεργασία με τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης. Θέλω να ζητήσω εκ των προτέρων αν μπορούμε να διαχειριστούμε κεντρικά την παρουσίαση, γιατί δεν έχω το τηλεκοντρόλ, οπότε θα σας λέω εγώ να πηγαίνουμε στην επόμενη αν είναι διαφάνεια.

Άκουσα στην αρχική σας τοποθέτηση, κύριε Γενικέ, για το μεταίχμιο των δύο Προγραμματικών Περιόδων, οπότε η σημερινή μας παρουσίαση λαμβάνει υπόψη της ακριβώς αυτό. Το χρονικό σημείο, δηλαδή, των δύο Προγραμματικών Περιόδων, που ουσιαστικά αυτό που είπατε για τις καταγγελίες, έχουμε έναν απολογισμό, που συνήθως παρουσιάζουμε στις Επιτροπές Παρακολούθησης, εδώ πάμε σε άξονα δεκαετίας πια, και πλέον έχουμε και το κοινό πεδίο μας, τις στρατηγικές, της εκπόνησης Τομεακής Στρατηγικής στα Αγροτικά Ταμεία. Και αυτό είναι και το κομβικό σημείο, θεωρώ, της παρουσίασης, η οποία δεν περιέχει μόνο αριθμούς και δεν θα εστιάσω μόνο σε αυτούς - αν και δεν μπορώ να κάνω διαφορετικά - αλλά και στη σύνδεση των πυλώνων αυτής της παρουσίασης.

Ευχαριστώ πολύ.

Επομένως, στη βάση αυτή θα αναλύσουμε φέτος τα στατιστικά μας ανά έτος, ανά Ταμείο, ανά είδος και ανά θέμα. Όσον αφορά -να πω κάτι που δεν το είπα στην αρχή και το παρέλειψα - ο ρόλος μας στην προστασία των συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το AFCOS, το Antifraud Coordination Service, έχει αναφερθεί και σε άλλες τοποθετήσεις και παρουσιάσεις μου και δεν θέλω να μακρηγορήσω και να το βάλω και στη σημερινή. Είμαι διαθέσιμος, για όποιον θέλει να μάθει περισσότερα για το ρόλο και τις αρμοδιότητες του τμήματος, να του τις παράσχω άμεσα.

Επομένως, έχουμε φέτος τρεις πυλώνες, τις καταγγελίες από λογιστικά, τί αποτέλεσμα μπορεί να έχει η διερεύνησή τους με τα αρμόδια θεσμικά όργανα και το θέμα της Τομεακής Στρατηγικής, να τα δούμε ένα-ένα.

Λοιπόν, εδώ έχουμε το σύνολο, όπως σας είπα, της δεκαετίας στα γεωργικά ταμεία και συνολικά στη βάση δεδομένων που τηρούμε εμείς στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα γεωργικά ταμεία έχουμε πάρα πολύ μικρή ε,... μικρό αριθμό, 43 είναι όλες και όλες, σε έναν άξονα δεκαετίας. Όταν 43, 50 σχεδόν έχουμε πάρει για ένα τρίμηνο για όλη.. για όλο το έτος του 2024. Επομένως, εδώ είναι εικόνα μακροσκοπικά όπου θα δείτε πια και τις υπηρεσίες ΕΓΤΑΑ και ΕΓΤΕ, τον αριθμό 43 που σας είπα, σε σχέση με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το ΕΤΠΑ, το ΤΕΒΑ, δεν θα μείνω σε αριθμούς, θα μείνω μόνο στην πράσινη μπάρα όπου θα δείτε το σωστό συσχετισμό της σε σχέση με τις υπόλοιπες.

Η τυπολογία τώρα, θέλω να πω εδώ ότι ανώνυμες και επώνυμες, γιατί το έχουμε σαν τυπολογία, δεν τυγχάνει καμιάς διαφορετικής μεταχείρισης ως προς τη διαδικασία η ανώνυμη καταγγελία - αναφορά , είναι ίδια ακριβώς.

Απλά, η διαφορά είναι ότι στην ανώνυμη δεν μπορούμε να εντοπίσουμε τον καταγγέλλοντα και να τον ενημερώσουμε για τη διαδικασία διερεύνησης μιας καταγγελίας. Επομένως, για τις 43 που είπαμε εδώ, βλέπετε το σύνολο των επωνύμων και των ανώνυμων συνολικά. Το θέμα τους. Ποιο ήταν δηλαδή, ενδιαφέρει περισσότερο νομίζω αυτό και στις στρατηγικές, αλλά ουσιαστικά βλέπουμε ότι το θέμα τους είναι κατά κύριο λόγο οι παραβιάσεις εγγράφων, οι ψευδείς δηλώσεις, τα παραστατικά, η μη τήρηση της υλοποίησης, η διαδικασία επιλογής των ωφελουμένων και των δικαιούχων, η διαδικασία διαγωνισμού, ανάθεσης, δημόσιες συμβάσεις και άλλα θέματα, όπως τα βλέπετε εκεί, η παρουσία τους ούτως ή άλλους θα είναι διαθέσιμη και στην ιστοσελίδα της ΣΣ ΚΑΠ, όπως ξέρω.

Τώρα, ειδικά για τα γεωργικά, έχουμε 27 υποθέσεις που έχουν ολοκληρωθεί και 16 που είναι στο στάδιο της παρακολούθησης. 27 σημαίνει ότι τέσσερις αρχειοθετήθηκαν, δυο ουσιαστικά ολοκληρώθηκαν με συστάσεις. Σε 17 έχουν ολοκληρωθεί χωρίς κανένα εύρημα, καμία παρατυπία και κάποιες έχουν κάποια ευρήματα.

Τώρα. Φεύγουμε λίγο από το αγροτικό πλαίσιο για να δούμε από τη βάση δεδομένων του AFCOS, ότι μέχρι σήμερα, στο σύνολο που έχουμε στη βάση δεδομένων μας, έχουν εντοπιστεί 13 περιπτώσεις υπόνοιας απάτης και 56 περιπτώσεις παρατυπιών, που ουσιαστικά έχουν ανακτηθεί 31 περίπου εκατομμύρια ευρώ. Στις τρεις περιπτώσεις αναδείχθηκαν και πειθαρχικά παραπτώματα, έγιναν 16 απεντάξεις πράξεων και ανακλήσεις Προσκλήσεων και απευθύνθηκαν σε 36 περιπτώσεις συστάσεις. Στις 603 περιπτώσεις συνολικά δεν προέκυψαν ευρήματα και αρχειοθετήθηκαν.

Να και εδώ, αυτό που σας είπα στην αρχή, υπάρχει ήδη από το 2023 Ειδική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Αλληλογραφίας για την ενημέρωση πολιτών καταγγελλόντων. Το ενημέρωση πολιτών, το enimerosi.politon@aead.gr. Μιλώ εδώ για τις συγχρηματοδοτούμενες καταγγελίες και όχι για τις εθνικές. Η ενημέρωση θα γίνει χωρίς προηγούμενο αίτημα του πολίτη όταν ολοκληρωθεί η διερεύνηση καταγγελίας. Και μέχρι σήμερα σε 164 περιπτώσεις έχουν ολοκληρωθεί και έχουμε ενημερώσει τους πολίτες για το τι έχει συμβεί.

Τέλος, εδώ είναι και το πιο σημαντικό να μιλήσουμε για τη δράση που έχουμε κοινό πεδίο αναφοράς κύριε Γενικέ, κύριε Μανέτα. Ουσιαστικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η OLAF δίνουν μεγάλη βαρύτητα στην έμφαση των εθνικών στρατηγικών. Έχουμε τρία τμήματα της Εθνικής Στρατηγικής που υλοποιεί και η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, που είναι για την καταπολέμηση, τον έλεγχο, την πρόληψη στην ακεραιότητα και την λογοδοσία και το τρίτο μέρος που αφορά την ενημέρωση, τη δημοσιότητα και την ευαισθητοποίηση.

Ουσιαστικά μέσα σε αυτή τη δράση έχουμε χαρτογραφήσει το θεσμικό πλαίσιο και τα πρότυπα για το πώς πρέπει να γίνει μια Τομεακή Στρατηγική. Θέλω να τονίσω εδώ ότι επειδή η χώρα μας δεν διαθέτει μια εθνική στρατηγική καταπολέμησης απάτης - αλλά δεν μιλάμε μόνο για τα διαφορετικά μιλάω έτσι, για Ενωσιακούς Πόρους - και τις απαιτήσεις που υπάρχουν από το ενωσιακό και το εθνικό πλαίσιο έγινε αυτή η συνεργασία με τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Οργανικής Ανάπτυξης και ουσιαστικά, αν δούμε τις συναντήσεις, τις τεχνικές συναντήσεις που έχουν γίνει τόσο με οι υπηρεσίες του ΕΣΠΑ, με το Ταμείο Ανάκαμψης, με την ίδια την ΑΑΔΕ που έχει διακριτή στρατηγική, φυσικά του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης και δύο είδη συναντήσεις και προχωράμε νομίζω τώρα και στις επόμενες. Εδώ θέλω να πω ότι η συνδρομή μας αφορά το μηχανισμό και τη διαχείριση των καταγγελιών για τις δαπάνες που αφορούν στη ΣΣ ΚΑΠ, για τη συγκέντρωση και την καταγραφή και την παρακολούθησή τους για την αναφορά και ενδείξεων απάτης, είμαστε σε αगाστή συνεργασία με τους συνεργάτες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης κατά αντιστοιχία και της διαδικασίας που εφαρμόζεται στο ΕΣΠΑ και γιατί γίνεται αυτό;

Γίνεται για να ενισχυθεί τόσο και ο δικός μας ρόλος απέναντι και στον δικό σας αλλά και την ελαχιστοποίηση του διοικητικού φόρτου όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Στο σημείο αυτό, κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για τις Υπηρεσίες που έχετε παράσχει και εσείς και ο ΟΠΕΚΕΠΕ για την άριστη συνεργασία που ούτως ή άλλως έχει εδραιωθεί και θα αναπτυχθεί περαιτέρω στο πλαίσιο αυτής της δράσης και όχι μόνο και στο πολύ σημαντικό ζήτημα που από κοινού παλεύουμε της προστασίας των ευρωπαϊκών πόρων που θέλουμε να προασπίσουμε κι οι δύο και να αξιοποιήσουμε περαιτέρω. Σας ευχαριστώ και πάλι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κύριο Δημοσθένη Αβαρκιώτη. Πράγματι η συνεργασία μας είναι εξαιρετική και θα συνεχίσει να είναι και στη νέα Προγραμματική Περίοδο όπως είναι και στην υφιστάμενη. Οι παρουσιάσεις έχουν τελειώσει. Μαζί μας είναι ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ: του Ελληνικού Δικτύου LEADER, ενός βασικού προγράμματος και πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ΚΑΠ. Παλιά ήταν κοινοτική πρωτοβουλία τώρα είναι Πρόγραμμα.

Έχετε το λόγο κύριε Σκορδά.

Μιχάλης Σκορδάς - ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ελληνικού Δικτύου LEADER

Ευχαριστώ κύριε πρόεδρε.

Αγαπητοί συνάδελφοι της Επιτροπής Παρακολούθησης. Χαίρομαι για μια ακόμη φορά που βρίσκομαι εδώ πέρα. Είναι η στιγμή που συζητάμε το μεταίχμιο της μια Προγραμματικής Περιόδου που κλείνει και της άλλης που έρχεται.

Βέβαια, με την παράταση του υφιστάμενου Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης μέχρι το τέλος του 2025. Θα έχουμε τα επόμενα δύο χρόνια, το τρέχον και το επόμενο, μια επικάλυψη των δύο Προγραμμάτων. Εγώ ήθελα λίγο να μιλήσω για το Μέτρο 19, δηλαδή για το Πρόγραμμα LEADER, που βέβαια είναι συνώνυμο, αν θέλετε, της αναπτυξιακής διαδικασίας της υπαίθρου, πέραν και πλέον των προγραμμάτων κορμού των άμεσων ενισχύσεων.

Το LEADER 30 χρόνια τώρα, έρχεται να συνδράμει στην αναπτυξιακή προοπτική των περιοχών της υπαίθρου, έρχεται να βοηθήσει στη διαφοροποίηση αυτών των περιοχών μέσα από μια διαδικασία ενδογενούς ανάπτυξης, που εμπιστεύεται τις τοπικές κοινωνίες να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν τοπικές στρατηγικές του Προγράμματος LEADER. Η τελευταία Περίοδος είναι πολύ σημαντική και για το Πρόγραμμα συνολικά, και για το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και κυρίως για την ύπαιθρο. Για ποιο λόγο.

Για το λόγο ότι μετά την οικονομική κρίση, μετά την υγειονομική κρίση, καταγράφεται ένα εξαιρετικό επενδυτικό ενδιαφέρον, δυσανάλογα θετικό σε σχέση με τις γενικότερες οικονομικές προσλαμβάνουσες της χώρας, αν θέλετε, που και βέβαια και αυτές βρίσκονται σε μια διαδικασία ανάπτυξης. Αλλά εδώ υπάρχει ένα συνεχές επενδυτικό ενδιαφέρον, επάνω στο οποίο όμως με εργώδη προσπάθεια η Γενική Γραμματεία, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης έχει σκύψει. Μιλάμε για το

μεγαλύτερο Πρόγραμμα της τελευταίας περιόδου, που ξεκίνησε με 325 εκατομμύρια, με δύο επιπλέον κατανομές που επακολούθησαν των υπερδεσμεύσεων, έχει ξεπεράσει τα 500 εκατομμύρια ευρώ. Με επιπλέον υπερδεσμεύσεις που δόθηκαν την τελευταία χρονιά και με υπερδεσμεύσεις που δεν έχουν γίνει ακόμη Πρόγραμμα, έχει, τουλάχιστον στην πρόθεση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, έχει διπλασιάσει τους πόρους, έχει, δηλαδή, ξεπεράσει αυτή τη στιγμή τα χρήματα τα οποία είναι δεσμευμένα με επενδύσεις, ξεπερνούν 650 εκατομμύρια, επομένως υπάρχουν άλλα 150-180 εκατομμύρια που στην πορεία θεωρητικά θέλουν και αυτά να γίνουν κατανομές.

Βέβαια, τι θα έχουμε κάνει σε σχέση με όλη αυτή, αν θέλετε, την χρηματοδότηση, που στην πρόθεση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης είναι συνεχής από το 2019 και μέχρι σήμερα, θα το μετρήσουμε στα τέλη του 2025. Παράλληλα, απο... βέβαια θα διαφωνήσω με την προηγούμενη σύγχυση, δεν μιλάμε για Προσκλήσεις στο δεύτερο τρίμηνο του 2024. Ελπίζουμε στο τρίτο τρίμηνο του 2024, κύριε Μανέτα, να έχουμε Προσκλήσεις της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου, του επόμενου Προγράμματος, του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ, όπου έχουν κατανεμηθεί άλλα 246 εκατομμύρια στις νέες στρατηγικές της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου.

Επομένως, μιλάμε για τις ομάδες τοπικής δράσης, τις Αναπτυξιακές Εταιρείες, που υπάρχει μια πανσπερμία σε όλη την ύπαιθρο της χώρας. Μιλάμε, επομένως, για 48 Αναπτυξιακές Εταιρείες, 48 ομάδες τοπικής δράσης, που υλοποίησαν την προηγούμενη περίοδο 50 στρατηγικές σε σχέση με το Γεωργικό Ταμείο και 33 στρατηγικές σε σχέση με το Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, όπου και εκεί έχουν υλοποιηθεί μέχρι 31.12.2023 έργα περί των 70 εκατομμυρίων ευρώ.

Είμαστε, επομένως, σε μια πολύ κρίσιμη περίοδο που πρέπει να μετρηθούμε.

Και πρώτα πρέπει να μετρηθούμε στο εσωτερικό περιβάλλον των Αναπτυξιακών Εταιρειών. Τριάντα χρόνια με τους πόρους αυτού του προγράμματος, με τους πόρους του προγράμματος LEADER, έχουν διαμορφωθεί επιστημονικές ομάδες σε όλη την ύπαιθρο, που πλέον πρέπει να κεφαλοποιήσουν όλη αυτή τη συνδρομή του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και να την ξαναπεράσουν, ας πούμε, στην τοπική κοινωνία μέσα από μετρήσιμα μεγέθη ανάπτυξης, που θεωρώ ότι θα αποτελέσουν τη βάση για να έχουν και μια καλύτερη πορεία και τα οριζόντια μέτρα του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ. Θα ήθελα τώρα να ρωτήσω αν θέλει κάποιος ή αν κάποιος έχει ζητήσει το λόγο.

Αφού δεν έχει ζητήσει κάποιος το λόγο, τότε θα σας διαβάσω τα συμπεράσματα της 15ης συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης, τα οποία προτείνω ως Πρόεδρος να εγκρίνουμε.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2022 (ΠΑΑ 2014-2022), η οποία συγκροτήθηκε με την αριθ. πρωτ. 590/03-03-2016 (ΦΕΚ 777/Β/2016) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως αυτή ισχύει κάθε φορά, συνήλθε σήμερα, **Πέμπτη 30 Μαΐου 2024** κατόπιν της

υπ' αριθ. πρωτ. 1111/01-05-2024 πρόσκλησης του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης κ. Δημήτριου Οδ. Παπαγιαννίδη, Γενικού Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών, για τη 15η συνεδρίασή της και ενημέρωση των μελών για θέματα σχετικά με το ΠΑΑ 2014-2022.

Στο πλαίσιο αυτό, στη συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης παρέστη η πλειοψηφία των μελών, με δικαίωμα ψήφου (70 %) και αφού διαπιστώθηκε απαρτία, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. Α του Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας της Επιτροπής, που ορίζει ότι απαρτία υπάρχει όταν παρίσταται το 60% των μελών με δικαίωμα ψήφου, εγκρίθηκε η ημερήσια διάταξη, όπως προέκυψε κατά τη συνεδρίαση.

Μετά από τις σχετικές εισηγήσεις η Επιτροπή Παρακολούθησης:

A. ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ

1. Την έγκριση των πρακτικών της 14ης συνεδρίασης της Επ.Πα.

Τα μέλη της Επ.Πα. ενέκριναν ομόφωνα τα πρακτικά της 14ης συνεδρίασης της Επ.Πα., όπως αυτά συμπεριλήφθηκαν στο φάκελο της 15ης συνεδρίασης της Επ.Πα. και εστάλησαν στα μέλη της Επ.Πα., μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΔΙΑΥΛΟΥ.

2. Την έγκριση της ημερήσιας διάταξης.

B. ΕΛΑΒΕ ΓΝΩΣΗ για:

1. Την Πρόοδο Υλοποίησης του ΠΑΑ 2014-2022

Παρουσιάστηκε από τη Μονάδα Χρηματο-οικονομικών Ροών & Πληροφοριακών Συστημάτων, της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ η πρόοδος υλοποίησης του ΠΑΑ 2014-2022, με έμφαση στα ακόλουθα στοιχεία:

Στις πληρωμές και δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί (Δημόσια Δαπάνη και Ενωσιακή Συμμετοχή) μέχρι την 15η Μαΐου 2024, για τις οποίες, συμπεριλαμβάνοντας τους πόρους του Μεταβατικού Προγράμματος και του Εργαλείου Ανάκαμψης, το ποσοστό απορρόφησης πόρων του ΠΑΑ 2014-2022 ανέρχεται στο 83,31%.

- Στην τήρηση και επίτευξη του κανόνα $n+3$,
- Στην υλοποίηση/προγραμματισμό ανά ενεργοποιημένο Μέτρο,
- Στα μέτρα επιτάχυνσης της υλοποίησης του ΠΑΑ 2014-2022.

2. Την έκδοση νέων προσκλήσεων Μέτρων / Δράσεων του ΠΑΑ 2014-2022.

Πραγματοποιήθηκε από τη Μονάδα Παρακολούθησης Εκχωρούμενων Μέτρων και Παρεμβάσεων ενημέρωση σχετικά με την έκδοση νέων Προσκλήσεων Μέτρων / Δράσεων του ΠΑΑ 2014-2022.

3. Παρουσίαση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας/AFCOS

Έγινε παρουσίαση από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας/AFCOS προς τα μέλη της Επ. Πα των δράσεων αυτής και ειδικά του σχετικού συστήματος διαχείρισης καταγγελιών, με ειδική αναφορά στα στατιστικά στοιχεία των καταγγελιών για το ΕΓΤΑΑ και το ΕΓΤΕ.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης ενέκρινε τον Προγραμματισμό της επόμενης Συνεδρίασης της Επ. Πα. του ΠΑΑ 2014-2022 μαζί με την Επ.Πα. του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ 2023- 2027 (ΣΣ ΚΑΠ), εντός του τέταρτου τριμήνου του 2024.

Σας ερωτώ αν εγκρίνεται τα συμπεράσματα. Δεν βλέπω αντιρρήσεις, νομίζω ότι εγκρίνεται, σας ευχαριστώ πολύ.

ΕΓΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με την ομόφωνη έγκριση και των συμπερασμάτων ολοκληρώνεται η 15^η Συνεδρίαση της Επ. Πα. του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2022.

Παρακαλώ τώρα τα μέλη της Επ. Πα. του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ 2023-2027 να συνεχίσουμε με την 3η συνεδρίαση του.